

DİVAN EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

The Journal of Ottoman Literature Studies

ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK DERGİ

Sayı 29, İstanbul 2022, 1396-1467

SEYYİD İBRAHİM-İ ENVERİ'NİN ESMÂ-İ HÜSNÂ ŞERHİ

Mehmet Yunus Yazıcı

Halim Yar

Araş. Gör. Dr., Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü,
(mehmetyunusyazici@gmail.com), ORCID: 0000-0003-3817-931X / **Research Assistant Dr., Bartın University**
Faculty of Islamic Sciences Department of Islamic History and Arts

Araş. Gör. Dr., Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, (halimy14@gmail.com),
ORCID: 0000-0002-9362-567X / **Research Assistant Dr., Şırnak University Faculty of Theology Department of**
Islamic History and Arts

Makale Bilgisi/Article Information

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 25.08.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 06.09.2022

Yayın Tarihi/Published: 30.12.2022

Yayın Sezonu: Güz

Atıf/Citation

Yazıcı, Mehmet Yunus, Yar, Halim (2022), "Seyyid İbrahim-i Enveri'nin Esmâ-i Hüsnâ Şerhi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 29, 1396-1467.

Yazıcı, Mehmet Yunus, Yar, Halim (2022), "The Esmâ-i Hüsnâ Commentary of Seyyid İbrahim-i Enveri", Journal of Ottoman Literature Studies, 29, 1396-1467.

Bu makale iThenticate programıyla taranmıştır.
This article was checked by iThenticate.

Seyyid İbrahim-i Enverî'nin Esmâ-i Hüsnâ Şerhi

Özet

Seyyid İbrahim-i Enverî (ö. 1870'den sonra), Girit Adası'nda defterdarlık görevinde bulunup emekli olmuş ve Mevlevî tarikatına mensup bir esmâ-i hüsnâ şârihidir. Klasik Türk edebiyatında esmâ-i hüsnâ türü hem mensur hem manzum biçimde kaleme alınmıştır. Esmâ-i hüsnâyı devamlı okuyan ve anlamına nüfuz etmek isteyen Enverî, kendi gibi Arapça'yı çok iyi bilmeyen kimseler, zikir yapanlar ve süluk ehli tasavvuf erbabının esmâ-i hüsnâyı daha iyi anlaması için çeşitli eserlerden faydalanarak bir şerh kaleme almıştır. Bu minvalde Müstakimzâde Süleyman Sadeddin'in (ö.1202/1788) *Tarhu'l-Ma'nâ fî Şerhi'l-Esmâ* isimli esmâ-i hüsnâ şerhi, İbrahim Nureddin'in (ö. 1286/1869-70) *Ferâ'idü'l-le'âlî fî Beyânî Esmâ'i'l-müte'âlî* ve Vahîd Paşa'nın (ö. 1828) *Mirkât-ı Münâcât (Şerh-i Kasîde-i Dimyâtiyye)* adlı *Kasîde-i Dimyâtiyye* şerhlerini merkeze alarak bir eser yazmıştır. Makalenin giriş bölümünde esmâ-i hüsnâ türünün önemine değinilmiş ve belli başlı eserler zikredilerek mezkûr tür hakkında umumi bilgi verilmiştir. İnceleme bölümünde İbrahim-i Enverî'nin eserinden hareketle hayatı hakkındaki bilgiler verilmiş, kullandığı kaynaklara değinilmiş, kaynak eserler ile şerh karşılaştırmaya tabi tutularak şarihin şerh metodu açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca biyografisi hakkında bazı ihtilafli noktaların bulunduğu Şeyh İbrahim Nureddin'in hayatı üzerinde mahsusen durularak güncel kaynaklardan yararlanılmış ve ek bilgiler verilmiştir. Son bölümde Enverî'nin tablo şeklinde kaleme aldığı eser, yazarın biçimsel özelliklerine bağlı kalınarak bilinen tek nüshası üzerinden çeviriyazısı gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İbrahim-i Enverî, *Ferâ'idü'l-le'âlî*, *Tarhu'l-ma'nâ*, *Kasîde-i Dimyâtiyye*, *Mirkât-ı Münâcât*.

The Esmâ-i Hüsnâ Commentary of Seyyid İbrahim-i Enverî

Abstract

Seyyid İbrahim-i Enverî (d. after 1870) was a retired defterdar on the island of Crete who belonged to the Mawlawi order and esma-i husna commentator. Esmâ-i husna genre in classical Turkish literature has been written both in prose and in verse. Enverî, who constantly read esma-i husna and wanted to penetrate its meaning, wrote a commentary by using various works in order to better understand the esmâ-i hüsnâ for those who did not know Arabic very well like himself, those who chanted and the Sufi men who made seyr-i süluk. In this regard, Müstakimzâde Süleyman Sadeddin (d. 1202/1788) wrote a work centering on the esma-i husna commentary titled *Tarhu'l-Ma'nâ fî Şerhi'l-Esmâ*, and İbrahim Nureddin (d. 1286/1869-70)'s commentaries on *Ferâ'idü'l-le'âlî fî Beyânî Esmâ'i'l-müte'âlî* and Vahîd Paşa (d. 1828)'s *Mirkât-ı Münâcât (Şerh-i Kasîde-i Dimyâtiyye)*. In the introduction section of the article, the importance of the esmâ-i hüsnâ genre is mentioned and certain works are mentioned and general information about the mentioned genre is given. In the review section, information about his life was given based on the work of İbrahim Enverî, the sources he used were mentioned, and the commentary method of the commentator was tried to be revealed by subjecting the source works to comparison with the commentary. In addition, the life of Şeyh İbrahim Nureddin, about which there are some controversial points about his biography, was emphasized specifically and newly unearthed sources were used and additional information was given. In the last part, the work written by Enverî in the form of a table was translated by using the only known copy adhering to the formal characteristics of the author and the text was transliterated.

Keywords: İbrahim-i Enverî, *Ferâ'idü'l-le'âlî*, *Tarhu'l-ma'nâ*, *Kasîde-i Dimyâtiyye*, *Mirkât-ı Münâcât*.

Giriş

İsim kelimesinin çoğulu olan “esmâ” ve güzel, en güzel anlamlarına gelen “hüsnâ” kelimelerinin terkibinden oluşan esmâ-i hüsnâ, Kur’ân ve hadislerde Allah’a nispet edilen tüm isimleri içine almaktadır. Bu isimler yüzün üzerinde olmakla birlikte Tirmizî ve İbn Mâce’nin rivayetlerine dayanılarak doksan dokuz adet olduğu kabul edilir. Kur’ân’da el-esmâü’l-hüsnâ terkihi “*Araf 180: En güzel isimler Allah’ındır; bu güzel isimlerle O’na dua edin, O’nun isimleri hakkında doğru inançtan sapanları kendi başlarına bırakın. Onlar yaptıklarının cezasını çekecekler! İsrâ 110: De ki: İster Allah diyerek, ister Rahmân diyerek yakarın; hangisiyle yakarsanız olur, çünkü bütün güzel isimler O’na mahsustur. Namazında niyazında sesini fazla yükseltme, fazla da kısma, ikisinin arasında bir yol tut. Taha 8: Allah, O’ndan başka tanrı yoktur; en güzel isimler O’na aittir. Haşr 24: O, takdir ettiği gibi yaratan, canlıları örneği olmadan var eden, biçim ve özellik veren Allah’tır. En güzel isimler O’nundur. Göklerdeki ve yerdekiler hep O’nu tesbih ederler. O üstündür, hikmet sahibidir.*” ayetlerinde geçmektedir ve yukarıdaki âyet meallerinde en güzel isimlerin O’na ait olduğuna dair vurgu açıkça görülmektedir (Topaloğlu 1995: 11/406). Sadreddin Konevî (ö. 683/1274), ayetlerdeki bu vurguyu şu şekilde açıklamıştır: “Allah Teâlâ, kendisine sadece ve sadece ‘güzel isimler’ nispet etmiştir. Bununla birlikte bütün isimler, gerçekte güzel isimlerdir. Şu var ki Allah, kendisine nispet ettiği bu isimleri güzelin dışındaki bütün niteliklerden arındırmıştır” (Demirli 2013: 15). İbnü’l-Arabî (ö. 638/1240) ise isimlerdeki çokluk ve Hakk’ın birliğine dair şunları dile getirmiştir: “Her isim ise öteki ismin gösterdiğinden başka bir anlamı gösterir. Buradan Hakkın kendindeki birliğiyle isimlerinin çokluğunun birliği ortaya çıkar. Binaenaleyh varlıktaki her şey, Hakkın isim ve zatında bir olduğunu gösterir, bunu bilmelisin” (Demirli 2015: 268). Hadislerde ise bu isimleri ezberleyip benimseyenlerin cennete gireceği müjdelenmiştir (Topaloğlu ve Çelebi 2010: 82).

Kur’ân-ı Kerîm ve hadisler klasik Türk edebiyatının muhtevasını şekillendirmiş ve yeni türlerin oluşmasını sağlamıştır. Hilye, miraciyye, naat, mevlid, münacat, kırk hadis, tevhid vb. türler, İslam dininin ana kaynağı olan *Kur’ân-ı Kerîm*’in ve hadis kitaplarının kaynaklığında oluşmuştur. Besmele, hamdele ve salve ile başlayıp ana konu ile devam edip duayla sonlanan ve belirli kurallara sahip olan bu eserlerde esmâ-i hüsnâ çeşitli şekillerde geçmektedir. Hatta bu tip eserlerin bazıları esmâ-i hüsnâyı manzum veya mensur bir biçimde sayarak eserlerine dahil etmişlerdir. Bunun yanında mutasavvıfların kaleme aldıkları evrad kitaplarının ana muhtevası da Allah’ın isimleri üzerinedir. Esmâ-i hüsnânın bu kadar merkezi bir konumda bulunması, onu edebiyatımızda müstakil bir tür haline getirmiştir. Allah’ın güzel isimlerini konu edinen esmâ-i hüsnâ türü, Osmanlı coğrafyasında Türkçenin yanında Arapça, Farsça veya birden fazla dille kaleme alınmış ve büyük bir külliyat oluşturmuştur. Biçim bakımından da hem manzum hem mensur şekillerde yazılmakla beraber manzum-mensur karışık biçimde de kaleme alınmıştır. Türkçe külliyatın oluşmasından önce de Allah’ın isimleri İslam âlimleri için ehemmiyeti haiz bir araştırma alanı sağlamıştır. Hem mutasavvıflar hem hakîmler hem de mütekellimler Allah’ın fiilleri, sıfatları, sıfatların fiilleri, zatına nispet edilen anlam muhtevası ve kavramlar üzerine birçok eser tahrir etmişlerdir. “İbnü’l-Arabî’nin *el-Emedü’l-Aksâ*, Kuşeyrî’nin *Şerhu Esmâ’illâhi’l Hüsnâ*, Gazzâlî’nin *el-Maksadü’l-Esnâ fî Şerhi Esmâ’illâhi’l-hüsnâ*, Râzî’nin *Levâmi’u’l-Beyyinât fî-Şerhi Esmâillâhi ve’s-Sıfât*, Kurtubî’nin *el-Esnâ fî Şerhi Esmâ’illâhi’l-Hüsnâ*, Konevî’nin *Şerhu Esmâillâhi’l-Hüsnâ*” adlı eserleri bunların başlıcalarıdır (Karagöz 2007: 44-46).

Türkçe esmâ-i hüsnâ literatüründe ilk dikkat çeken husus, eserlerin büyük bölümünün manzum olarak kaleme alınmasıdır. Manzum olarak kaleme alınması hem isimlerin kolay ezberlenmesini ve bir estetik zevki hem de halkın çoğu kesimi tarafından esmânın anlaşılmasını sağlamak amacını gütmektedir. Mensur eserler ise daha çok esmânın havassını anlatmayı ve isimlerin çeşitli anlamlarını açıklamayı amaçlamaktadır. Hem mensur hem de manzum olarak

büyük bir şerh literatürü bugün mevcuttur ve yeni yazma eserlerin neşri ile mezkur külliyat her geçen gün çoğalmaktadır.¹

Esmâ-i hüsnâ eserlerinin okunması salt bir okuma faaliyeti değildir. Bu okuma aslında bir yaşayış biçimidir. Gazzâlî mutasavvıfların esmâ-i hüsnâ ile olan ilişkilerini şöyle açıklamaktadır: “Nitekim ermişlerin Esmâ-i hüsnâdan nasibi üçtür: a- Bu manaları mükâşefe ve müşahede yolu ile bilirler. Bu manaların hakikatleri, kendisinde hata ihtimali bulunmayan bir bürhanla onlara açıklanır. b- Keşif tarihiyle erdikleri celal sıfatlarını çok büyük bulurlar; mekân bakımından değil, sıfat bakımından Hakk’a daha yakın olmak için imkanları nisbetinde o sıfatları takınmaya çalışırlar. c- O sıfatlardan mümkün olanı elde etmeye, onunla ahlaklanmaya, onun güzellikleri ile nefsini tezyin etmeye çalışırlar” (Ferhat 1987: 53-54). Şifâî Mehmed Dede de çeşitli eserlerden derleyerek oluşturduğu *Hediyetü'l-fukarâ* adlı esmâ-i hüsnâ şerhinde Gazzâlî gibi esmâ-i hüsnânın faydalarından bahsetmiştir. Ona göre “ihsa etme;” avam, ulema ve arifler için ayrı ayrı anlamlar taşımaktadır. Avam bunu sayma, ulema fikretme/kavrama olarak anlamıştır. Arifler ise daha üst bir mertebede bu olguyu idrak etmiş isimlerle amel etmeye ve bunların hikmetine uygun olarak davranmaya çalışmışlardır (Yar vd. 2020: 252).

Seyyid İbrahim-i Enverî'nin Esmâ-i Hüsnâ Şerhi

Seyyid İbrahim-i Enverî hakkında bilinenler kaleme aldığı şerhin mukaddimesinde yazılanlarla sınırlıdır. Yazar Girit defterdarlığından emekli ve Mevlevî tarikatına mensup olduğunu şu ibarelerle ifade etmektedir:

“Girid defterdârlığından mütekâ'id bu 'abd-i âciz, muhibb-i Mevlevî es-Seyyid İbrâhîm-i Enverî” (Enverî: 1b). Yazar kaynak olarak kullandığı tüm şarihlerden “merhum” sıfatıyla bahsetmektedir. Şarihler arasında en geç vefat eden isim Şeyh İbrahim Nureddin'dir ve ölüm tarihi 1869-70'tir. İbrahim-i Enverî'nin de vefat tarihi bu tarihten sonra olmalıdır.² Müellif böyle bir eseri neden kaleme aldığını yine eserinin girişinde belirtmektedir. Gece gündüz devamlı suretle okuduğu ve hatırında tuttuğu esmâ-i hüsnânın anlamına erişmek için içine bir aşk düşmüştür. Bunun üzerine kütüphanelerdeki esma-i hüsnâ şerhlerine başvurmuştur ancak bunlar Arapça olduğu için ve kendisi de Arapçaya aşina olmadığından bu eserlerden faydalanamamıştır. Bununla birlikte kendisi gibi Arapça bilmeyenler de bu şerhleri anlayamamaktadırlar. Bunun sonucunda da sadece esmanın lafız düzeyinde, zikir ve okuyuşunda kalarak yeterince şevk ve muhabbet kazanamayacaklardır. Müellif, zikir yapanlara ve süluk ehline hizmet etmek amacıyla Türkçe şerhleri araştırmaya başlamış ve eline üç tane nüsha geçmiştir. Bu şerhler Müstakimzâde Süleyman Efendî'nin, Şeyh Nureddin Efendî'nin ve Vahîd Paşa'nın şerhleridir. Mukaddimenin sonunda ise Enverî, bir ıstırap veya meşakkatten kurtulmak veya hayırlı bir işin meydana gelmesini isteyenlerin, esmâ-i hüsnâ okunurken şeriata muhalif davranmaması gerektiğini, ayetlere riayet edilmesi gerekliliğini altı madde hâlinde sıralamıştır. Dikkat edilmesi gereken hususlar özetle şöyledir:

¹ Esmâ-i hüsnâyı şerh eden başlıca şarihler ve eserleri kronolojik olarak şöyledir: Şeyhoğlu Mustafa (ö. 1401) *Manzûm Havâss-ı Esmâ-i Hüsnâ*, Abdullâh-ı Simâvî (ö. 1487) *Şerhu'l-Esmâi'l Hüsnâ*, Hızır b. Ya'kûb (ö. 15. yy) *Cevârihü'l-Me'ânî*, İbn İsa-yı Saruhanî (ö. 1559-60) *Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ*, Şirvanlı Hatıboğlu Habîbullâh (ö. 16. yy) *Esmâ-i Hüsnâ Şerhi*, Şeyh Şa'bân-ı Velî (ö. 1568) *Vird-i Settar ve Tercümesi*, Ebû's-Su'ûd el-İmâdî (ö. 1574) *Duânâme-i Ebu's-Su'ûd*, Hüseyin b. Ahmed Sîrûzî (ö. 1591) *Esmâ-i İlâhî Kasidesi*, Subhî Muhammed Ali Çelebi (ö. 17. yy) *Mukaddime Der-İktizâ-i Şerh-i Nazmü'l-Esmâü'l-Hüsnâ*, Şifâî Mehmed Dede (ö. 1672) *Hediyetü'l-fukarâ*, Hâkim Seyyid Mehmed Efendî (ö. 1770) *Manzûm Esmâ-i Hüsnâ Şerhi*, Trabzonî Şâkir Ahmed Paşa (ö. 1818) *Ravd-ı Verd*. Muammâ türünde esmâ-i hüsnâ yazan müelliflerin başında ise Lamî Çelebi (ö. 938/1531), Aliyyü'l-Arabî ve Nazîr İbrahim (ö. 1138/1774) gelmektedir (Öztürk 2019: 34-36; Yar vd 2020: 248-249).

² Arşiv kayıtlarında 1253 doğumlu İbrahim Enverî isminde bir şahıs kayıtlıdır ancak hal tercümesinde defterdarlık yaptığına dair bir bilgi yoktur. Bu kişi babasının mesleği olan sihye memurluğu görevini sürdürmektedir. bk. BA DH.SAİDd 92/141.

1- Esmâ-i hüsnâ diğer kelimeler gibi değildir. Din ve dünya işlerine dair büyük etkileri olduğundan şeriata uygun olmayan bir şey adına okumak okuyana büyük zarar getirecektir, bu husus bilinerek okunmalıdır.

2- Eğer bu esmâ devamlı suretle okunacaksa süluk görmüş bir kâmil şeyhten icazet alıp okumak gereklidir.

3- Okurken kibleye yönelerek, vakit namazını kıldıktan sonra, iç ve dışını temizleyerek okumak lazımdır.

4- Esmâ-i hüsnâ, ayetleri ve hadisleri ihtiva ettiğinden acele etmeden ve harflerin kurallılıklarını göz önüne alarak okunmalıdır.

5- Sıdk ve ihlas ile Allah'tan isteyerek ve istediği şeylerin icabetine hüsn-i zan ederek okunmalıdır.

6- Esmânın manalarını anlamak şevk ve muhabbeti artıracığından mezkûr isimlerin manasını araştırıp okumak gereklidir ve "bu isimlerin hürmetine" deyip Allah'tan dileyerek okumak lazımdır (Enverî: 2a).

Bundan sonra müellif ele aldığı isimlerin bir tablosunu vermiştir. Enverî, yazma nüshaya göre "b" ve ardındanki "a" sayfalarını birleştirerek tablosunu veya yazarın ifadesi ile cetvelini oluşturmuştur. Örneğin yazmadaki 3b ve 4a sayfaları müellifin beyanına göre birinci (1.) sayfayı oluşturmaktadır. Metin kuruluşu da yazarın maksadını açığa çıkarmak üzere bu mantık ile yapılmıştır. Varak numaralarının yanına Enverî'nin verdiği sayfa numaraları eklenmiştir. Bu sayfa numaraları sayesinde mukaddimenin hemen ardındaki fihriste bakılarak hangi isim mütalaa edilecekse o isme ulaşılabilir.

İlk verdiği tablo hangi isimlerin olduğu ve hangi sayfaya tekabül ettiğine dair fihrist niteliğindeki bir tablodur. Bundan sonraki tablolar ise esmanın açıklamasını içermektedir. Aslında Enverî, eseri kendi için bir kolaylık oluşturmak amacıyla didaktik bir saikle kaleme almıştır denilebilir. Yukarıda zikrettiğimiz nedenler dışında yazar telif sebebi olarak şunları söylemiştir:

"Anlurun virdükleri ma'nâyı ve beyân eyledükleri hâssaları ve her bir ism-i şerîfün kangı âyet-i kerîme dâhilinde olduğunu nakl ve ne zamân, ne mikdâr zikr ü kırâ'at olunacağı ve sâ'ir fevâ'idi ve fezâ'ili ve şerâ'it-i zikr ü tilâveti dahi mukaddemesinde bi'l-etrâf tahrîr kılındı. Esmâ-yı zikr ü tilâvetde meselâ Latîf ism-i şerîfinün ma'nası hâtırdan çıkmış olsa der-hâl bulunmak için cedveldeki ism-i şerîflerün yanlarına konulmuş rakamlar sahîfelerün 'adedidür. On birinci sahife açılınca orada Latîf ism-i şerîfinün ma'nası görölür. Sâ'irleri dahi buna kıyâsen tîzce bulunur" (Enverî: 1b).

Açıklamalardaki başlıklar ise şöyledir; "Esâmî-i Şurrâh" (Şarihlerin İsimleri), "Türkçe Ma'nâsı" (Türkçe olarak yapılan ve üç şarihten alıntılanmayla yapılan bir veya birkaç cümlelik açıklama, bir nevi sözlük), "Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme" (Mezkur ismin geçtiği ayetten iktibas), "Hâssası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet" (İlgili ismin hangi zamanda ne kadar adet okunacağı ve ne gibi etkilere sebebiyet vereceği), İzâhât (Gerekli görülen ek açıklamalar). İbrahim-i Enverî, eserinin tümünü tablo üzerine kurmuştur. Yukarıda sayılan başlıkların tümü bir alt başlıkta olup bunları kapsayan üst başlık esmâ-i hüsnadan ilgili ismi kapsamaktadır. Yazar, Arapça karşılıkların yanında Farsça karşılıkları da bu üst başlıkta belirtmiştir. Örneğin "Allâh İsm-i Şerîfi" üst başlığı ile birlikte "Fârisîce Hudâ" ibaresini eklemiştir; "er-Rahmân İsm-i Şerîfi" başlığının yanında ise "Fârisîce Bahşâyende" ibaresini eklemiştir. "Esâmî-i Şurrâh" başlığında Müstakîmzâde Süleymân Efendi, Şeyh Nûreddîn Efendi ve Vahîd Paşa isimleri geçmektedir. Enverî oluşturduğu cetvelin ileriki bölümlerinde ise bunları remizlerle belirtmiştir. Buna göre Müstakîmzâde Süleymân Efendi "mim", Şeyh Nûreddîn Efendi "nun" ve Vahîd Paşa "vav" harfleri ile belirtilmiştir.

Din, tasavvuf, biyografi ve edebiyat alanında irili ufaklı birçok eser kaleme alan Müstakîmzâde Süleyman Sâdeddin (ö. 1202/1788) Enverî'nin kaynak aldığı şarihlerden birisidir. Müstakîmzâde *Tevfikü't-Tevkîf* ve *Tarhu'l-Ma'nâ fi Şerhi'l-Esmâ* adı altında esmâ-i hüsnâ ile alakalı

iki eser yazmıştır ve *Zeyl-i Tarhu'l-Ma'nâ* ismiyle ikinci olarak zikrettiğimiz eseri genişletmiştir.³ *Tevfik-i Tevkîf* dört nüsha üzerinden Uğur İncebilir tarafından neşredilmiştir (İncebilir 2018: 26). İbrahim-i Enverî, merkezinde kelâmî konular olan *Tevfik*'i değil büyük ölçüde esmâ-i hüsnâ şerhi hüviyeti taşıyan *Tarhu'l-Ma'nâ*'yı kaynak olarak kullanmıştır. Eseri kaynak olarak kullanırken bazı cümleleri şerhine dahil etmemiş bazen de kelimelerde küçük değişiklikler yapmıştır. Ayrıca Müstakimzâde'nin verdiği Farsça esmâ-i hüsnâ karşılıklarını başlık kısmında Enverî zikretmiştir. Bazı yerlerde ise "Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme" sütununu da Enverî, Müstakimzâde'den alıntılar yaparak verir. Belirtilen hususlara dair Enverî'nin şerhinden ve *Tarhu'l-Ma'nâ*'dan örnekler vermek mukayese için faydalı olacaktır.

İbrahim-i Enverî	Müstakimzâde
es-Selâm İsm-i Şerîfi (Bî-'Ayb)	es-Selâm
Cümle 'uyûbdan selâmetle muttasîf ve evliyâ-yı Hakk'un havflarını izâle idüp cennetde anlara selâmet idicidir.	Cümle 'uyûbdan selâmetle muttasîf ve evliyâ-yı Hakk'un havflarını izâle idüp ve cennetde anlara selâm virür , selâmet idicidir. Fârisîde Bî-'Ayb'dur. [Esad Efendi 1426, vr. 12b]
el-Metîn İsm-i Şerîfi (Ustuvârkâr)	el-Metîn
Sübûtü vâcib olan sıfâtun birini bir kimse andan izâleye kâdir ü gâlib olamaz.	Sübûtü vâcib olan sıfâtun birini bir kimse andan izâleye kâdir ü gâlib olamaz. Kendi sâbit ve mütemekkindür. Sûre-i Zâriyât' da tilâvet olunur. Ustuvârkâr dinür. [Esad Efendi 1426, vr. 13a]
el-Mâni' İsm-i Şerîfi (Bâzdârende)/Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme	el-Mâni'
İrâde eylemediği şeyleri def' ü men' iden./ Ve mâ menâ'anâ en nursile âyet-i kerîmesinden ahzinde mâni' yokdur.	Murâd eylediği emri def' ve men' idüp cereyânını kat' ider. "Ve mâ menâ'nâ en nursile" kerîmesinden ahzinde mâni' yokdur. Bâzdârende Fârsî ma'nâsı olur. [Esad Efendi 1426, vr. 17a]

İbrahim-i Enverî'nin eserine kaynaklık eden ikinci eser Şeyh Nureddin'e ait *Ferâ'idü'l-le'âlî* isimli eserdir. Araştırmacılar tarafından *Ferâ'idü'l-le'âlî* müellifi Şeyh Nureddin'in kimliği hakkında birtakım tartışmalar yapılmıştır. *Osmanlı Müellifleri*'nde İbrahim Nureddin Efendi Kadîrî şeyhlerinden birisi olarak tanıtılmıştır. Bursalı Mehmed Tahir, "Cecelizâde" ismi ile şöhret bulduğunu, 1260 (1844) küsür senesinde Kastamonu'da vefat ettiğini ve İsfendiyarzâdelerden İsmail Bey Camii'ne defnedildiğini dile getirmiştir. *Ferâ'idü'l-le'âlî*'nin müellifi olması yanında *Şerh-i Vasiyyetnâme-i İmâm-ı A'zam* ve *Cecelizâde* isimli bir manzumeye sahip olduğunu zikretmiştir (Saraç 2016: I/36).⁴ İbrahim Nureddin ile adı anılan bir isim de Ceceli İbrahim Efendi'dir. Ceceli İbrahim'e atfedilen yazma eserlerde, onun 1199'da (1784/85) vefat ettiği ve yirmi sene kadar Kastamonu müftülüğü yaptığı, Nakşbendiyye tarikatına müntesip olduğu, Şeyhinin Ahmed Semâ'i olduğuna dair kayıtlar vardır. Basma eserlerde müftülük yaptığı ve babasının isminin Muhammed olduğu kaydı vardır (Seyis 2015: 37-39; Süslü 2019: 108-113). Buradaki karışıklığın

³ Müstakim-zâde hakkında verdiği bilgiler için Ensar Karagöz'e teşekkür ederiz.

⁴ Bir başka İbrahim Efendi maddesi ise fuzala zümresine aittir. Saruhan Sancağının Eşme kazasının İney karyesinde olan ve tahsilini Kırkaç ve Soma'da yapan ve Bursa'ya yerleşen ve burada Bursa müftülüğü yapan bir zattır. Bursa'da Uşşâkî İbrahim Efendi ismiyle bilinmektedir ve 1309'da Bursa'da vefat etmiştir. (Saraç 2016: I/255-256).

sebebi Ceceli/Cecelizâde lakapları, İbrahim, Muhammed veya Mehmed isimleri ve Kastamonu şehrinden kaynaklanmaktadır. *Ferâ'idü'l-le'âli'*'nin matbu nüshasındaki kayıta İbrahim Efendi'nin, Kastamonu'da doğduğu, babasının isminin Mehmed/Muhammed Salih olduğu, İstanbul'da yaşadığı ve Kadirî tarikatından Kadızâde Tekkesi diye bilinen Şeyhü'l-İslâm Tekkesi'ne bağlı olduğu yazılıdır. (İbrahim Nureddin 1841: 100). Kadızade Tekkesi'nin tarihine dair bilgiler Revnakoğlu'nun eserinde bulunmaktadır. Buradaki bilgiye göre tekkenin şeyhi Kastamonu'dan, Fatih dersiamlarından Benlizâde İbrahim Nureddin er-Rûmî'dir. "Sahibî" mahlası ile şiirler yazmıştır ve *Kaside-i Dimyatiyye'*yi şerh etmiştir. Hicri 1282 tarihinde vefat etmiştir. 1257 yılının Muharrem ayının son on gününde *Kaside-i Dimyatiyye'*yi şerh etmiştir ve eser bir sene sonra İstanbul'da 1258 (1842) yılında bastırılmıştır. Mezkur tekke iki kere yapılmıştır. Tekkenin ikinci kere yapılmasının sebebi bir yangında harap olmasıdır. Yanan tekkenin yanındaki konakta ikamet eden âmedî-i dîvân-ı hümayûn Firdevsî İbrahim Bey harap olan tekkenin yanında ikamet etmektedir. İbrahim Nureddin Efendi ise Firdevsî'nin kızı Rukiye Hanım ile evli olup yine bu konakta yaşamaktadır. Kadirî tarikatına mensup ve Şeyhülislam olan Mehmed Tahir Efendi (ö. 1838) rüyasında Abdülkadir Geylânî'yi görmüş, Geylanî Nureddin Bey'i işaret ederek evin yanındaki arsayı ihya etmesini emretmiştir. Mehmed Tahir Efendi de Nureddin Bey'i arayıp tarayarak Fatih Camii'inde onu ders okuturken bulmuştur ve daha sonra tekke yapılmış ve İbrahim Nureddin de bu tekkenin şeyhi olmuştur. Mezkur tekkenin yapılışına da İbrahim Nureddin tarih düşmüştür (Koç 2021: III/1921-1928).

"Menba'-ı kân-ı inâyet Hazret-i Mahmûd Hân
Sâyesinde oldu bâlâ Kâdiriyye tekkesi
Bendesî Tâhir Efendi sâbıkân fetvâ-penâh
Eyledi bünyâd-ı vâlâ Kâdiriyye tekkesi
Emr-i Abdülkâdir ile yaptı dergâh-ı güzîn
Oldı âlî cây-i zibâ Kâdiriyye tekkesi
Hâlet-i aşk-ı ilâhî ile tevhid etmeğe
Oldu şâyeste bu ra'nâ Kâdiriyye tekkesi
Hak mu'ammer eylesin sıhhat ile bânîsini
Kıldı Hak yolunda ihyâ Kâdiriyye tekkesi
Bir ziyâde şevkle Nuri dedi târîhini
Yaptı ol Tâhir Efendi Kâdiriyye tekkesi
Sene H. 1251 (1835-36)" (Koç 2021: III/1923)

İbrahim Nureddin Efendi, Sultan Mecid'in hem şeyhi hem de hocası olmuştur. Sultan Hamid'e kadar tüm şehzadeler İbrahim Efendi'den okumuşlardır (Koç 2021: III/1923). Revnakoğlu ayrıca H. 1286'da (1869-70) vefat eden İbrahim Nureddin'in vefatına düşülen tarihi ve 1265'te tekkenin ihya edildiğini gösteren şiiri nakletmiştir. Vefatıyla büyük oğlu Ali Rıza Efendi şeyh olmuştur (Koç 2021: III/1923-1925). Bu bilgiler ışığında yazma eserlerde 1199'da veya 1260'larda Kastamonu'da vefat eden Nakşbendiyyeden Kastamonu müftüsü İbrahim Nureddin ile 1296'da İstanbul'da vefat eden Kadirî İbrahim Nureddin ayırmış olmaktadır.⁵

İbrahim-i Enverî, Şeyh İbrahim Nureddin'in eserinden alıntı yaparken sadece ilgili ismin anlamını esas alarak kısmî iktibas yapmıştır. Arapça bir kasidenin şerhi olan *Ferâ'idü'l-le'âli'* yoğun gramatik izahatlar içermektedir. Aşağıdaki örneklerden Enverî'nin yaptığı alıntıların mahiyeti açıkça görülebilir.

⁵ Sicill-i Ahval defterlerinde İbrahim Nureddin'in 1265 İstanbul doğumlu İbrahim Nureddin adıyla bir oğlu daha olduğuna dair kayıt bulunmaktadır. bk. BA *DH.SAİDd* 6/587.

Enverî'nin Şerhi	Ferâ'idü'l-le'âlî
er-Rahmân İsm-i Şerîfi	-
Rahmet-i kesîre ile muttasıf dimekdir.	"Rahmân Hak sübhânehü ve te'âlâ hazretlerinin ism-i şerîfidir müfred ma'rife olmakla munâdâ makâmında zamm üzere binâ kılınmıştır ma'nâsı rahmet-i kesîre ile muttasıf dimekdir." (Aboelezz 2017: 114)
el-Mütekebbir İsm-i Şerîfi	-
Kemâl-i kibriyâ vü 'azamet ile muttasım ve zâtında ve sıfâtında cümleden 'âlî ve 'uluvv-i şân ile mevsûf dimekdir.	"Mütekebbir tefe"ülden ism-i fâ'ildir Hak celle ve 'alâ hazretlerinin ancak kendi zât-i pâkine muhtas olan isimlerdendir ma'nâsı kemâl-i kibriyâ vü 'azamet ile muttasım ve zâtında ve sıfâtında cümleden 'âlî ve uluvv-i şân ile mefsûf dimekdir." (Aboelezz 2017: 119)

Enverî, İbrahim Nureddin'den alıntılar yaparken bazen kısmi değişiklikler de yapmıştır. Örneğin aşağıdaki "eş-Şekûr" örneğinde cümledeki ilk parçayı gramatik izah olmamasına rağmen almamıştır. Cümlenin sonunu ise değiştirerek sonlandırmıştır. Benzer bir şekilde "el-'Azîm" isminde de Enverî cümlenin sonunu -muhtemelen daha açık kılmak maksadıyla- değiştirerek tamamlamıştır.

Enverî'nin Şerhi	Ferâ'idü'l-le'âlî
eş-Şekûr	
Tâ'at u 'ibâdet üzre olan 'ibâd-ı mü'minîne zikr-i cemîl ile senâ idici yâhud cemî'-i 'ibâdun tâ'at u 'ibâdetleri zâtına râcî' olmağla kendisi kâffe-i mahlûkâtına karşı meşkûr dimekdir.	"Ya'nî ni'mete şükr idüp her bir ni'meti mahall-i lâyıkına sarf eyleyen 'ibâd-ı mü'minîne hüsn-i cezâ ile mücâzât idici yâhûd tâ'at u 'ibâdet üzre olan 'ibâd-ı mü'minîne zikr-i cemîl ile senâ idici yâhûd cemî'-i 'ibâdın tâ'at u ibâdetleri zâtına râcî' olmağla kendüye şükr olunup meşkûr dinmiştir." (Aboelezz 2017: 128)
el-'Azîm	
'Azamet-i Zât ve kibriyâ-yı sıfât ile muttasım ve 'azamet ancak Zât-ı Pâk'ına muhtassdır. Ya'nî 'afvı 'azîm ve gufrânı vâsî'dür. Cemî' müznibînün günahlarını 'afveylemek 'ind-i İlâhisinde bî-kadr u kıymetdür.	"Azamet-i zât u kibriyâyı sıfât ile muttasım ve 'azamet ancak zât-i pâkine muhtassdır ya'nî 'afvı 'azîm ve gufrânı vâsî'dir cemî'-i müznibînün günahlarını 'afveylemek 'indinde mikdâr zerre olmaz." (Aboelezz 2017: 127)

Enverî'nin üçüncü kaynağı Kilisli Seyyid Mehmed Emin Vahîd Paşa'nın (ö. 1828) *Şerh-i Kasîde-i Dimyâtiyye* veya *Mirkât-ı Münâcât* adlı eseridir. Enverî, meydana getirdiği cetvelde büyük ölçüde Mehmed Emin Vahîd Paşa'dan yararlanmıştır. "Hâssası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet" sütununu ile "İzâhât" sütununu *Mirkât-ı Münâcât* adlı eserinden intihap etmiştir. "Türkçe Ma'nâsı" sütunu

Müstakimzâde, İbrahim Nureddin ve Vahîd Paşa'nın eserlerinden alınmışken mezkur iki sütun Vahîd Paşa'dan alıntılanmıştır. Bu açıdan bakıldığında Enverî en çok Vahîd Paşa'dan alıntı yapmıştır denilebilir. Diğer şarihlerde olduğu gibi burada da Enverî sadece ilgili ve işine yaradığını düşündüğü yeri alıntılanmakla yetinmiştir. Çeşitli sütunlardan yaptığı alıntılar şu şekilde gösterilebilir.

Enverî'nin Şerhi	Mirkât ⁶
Türkçe Ma'nası	
'Âlem-i 'arzda olan mülûk fi'l-cümle istignâları cihetle Melik 'unvânına mâlik oldukları zâhir ise de ma'a hâzâ cümlesi muhtâcun ile'llâh olduğu şu âyet-i kerîmenün mantûkıdır. Zât u sîfâtta mevcûdâtun kendüsi müstagnî ve mevcûdâtun küllîsi ana muhtâcdur. [4b-5a]	"Âlem-i arzda olan mülûkun mâsivallâha istiğnâsından melik unvânına mâlik oldukları zâhir ise de onların istiğnâsı yalnız kendi memleketlerinde cunûd ve reâyâlarının itâatıyla hâsıl olmuş bir ma'nâ ve maa-hâzâ cümlesi muhtâc-ilallâh olmalarıyla âyet-i kerîme-i (Âl-i İmrân,3/26) [De ki: "Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin.]misdâkınca zât ve sîfâtında mevcûdâtın kendisi müstagnî ve mevcûdâtın küllîsi ona muhtâc olduğu hâlde ale'l-ittlâk mâlik-i her memlûk ve memâlik Cenâb-ı Hak'tan gayrı olmadığı [20b] bî-iştibâh ve a'mâl-i ibâdın cümlesi ol Melikü'l-Hakk'a ma'rûz ve müntehî olduğunu idrâk ve iz'ân eden ârif-billâh cemî-i umûrunda Allâh'tan gayriya meyl ve teveccüh etmeyeceği vâreste-i ityân-ı gevâhtır." (Eyilik 2019: 117)
Hâssası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet	
Her gün vakt-i zevâlde yüz kerre kırâ'at idenler safâ-yı kalb kesb iderler ve ba'de salâti'l-fecr yüz yigirmi kerre tilâvete devâm idenler feyz-i ihsân ve kerem-i Mennân ile ağıniyâdan olurlar. Seferde, gazâda takviyyet ve şecâ'at ve nusrete nâ'il olacağı menkûldür.	"Bu ism-i şerîf maânî-i kesîreyi muhtevî ümmehât-ı esmâdan olup hâssası ümerâ ve vüzerâdan husûl-ı istiğnâ ve kalb-i zâkirde vicdân-ı safâ olmakla her gün vakt-i zevâlde yüz kere kırâat edenler safâ-yı kalb hâsıl ederler. Ve ba'de'l-fecr yüz yirmi kere kırâatına müvâzebet edenler fazl u kerem-i Bârî ile ağıniyâdan olurlar." (Eyilik 2019: 117-118)
İzâhât	
Bu ism-i şerîf me'ânî-i kesîreyi muhtevî ümmehât-ı esmâdandır, havâss çokdur. [4b-5a]	

Vahîd Paşa'dan yapılan alıntılarda kısaltma, özetleme gibi tasarrufların yanında sadeleştirmeye de gidilmiştir. Örneğin Vahîd Paşa "ba'de salâti's-subh" ifadesini kullanırken (Eyilik 2019: 123), Enverî "sabâh namâzından sonra" (Enverî: 6a) ifadesini kullanmıştır. Enverî metnini vücûda getirirken sadece özetleme, çıkarma gibi yollara başvurmamış birtakım eklemeler de yapmıştır. "el-Melik" isminin "Hâssası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet" sütununa Vahîd Paşa'dan yaptığı alıntının yanında "Seferde, gazâda takviyyet ve şecâ'at ve nusrete nâ'il olacağı menkûldür." ibaresini eklemiştir. Benzer bir şekilde "el-Bârî" isminin aynı sütununda "Kırâ'atı zihni takviye ve 'aklı tevfiye idüp hasma galebe itmege bâdî olacağı mervîdür." cümlesini eklemiştir. Yine aynı ismin "Türkçe Ma'nası" sütununun Vahîd Paşa satırında "Meselâ a'zâ-yı hayvâniyye her ne kadar muhtelifü'l eşkâli ve'l-akdâr ise" diyerek bir örnek vermiştir. "el-Musavvir, el-Gaffâr, el-Vehhâb,

⁶ Neşredilen metinden yapılan alıntılara müdahale edilmemiştir.

el-Hâfız, er-Râfi', es-Semî', el-'Alî, el-Hâkîm, el-Vedûd, el-Metîn, el-Vâhid" isimlerinin de "Hâssası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet" bölümüne eklemeler yapmıştır. Buradaki eklerde Enverî'nin, "rivayet idiyorlar, mervîdür, menkûldür" gibi ifadeler kullanması, başka bir kaynaktan okuduğu veya duyduğu bilgileri eserine aktardığını düşündürmektedir.

Nüsha Tavsifi

Eser, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde Türkçe Yazmalar Koleksiyonu'nda 7273 numaradadır. 265x 190mm kâğıtta, 37 varak üzerine, nesih hat ve sülüs hat ile değişik satır sayısı ile yazılmıştır. Nefti meşin cilt içerisinde bulunmaktadır. Bazı başlıklar sürh mürekkeple yazılmıştır. Eser b ve a sayfaları karşılıklı gelecek şekilde tablo halinde hazırlanmıştır.⁷ Mukaddime ve metin arasında esmâ-i hüsnâyı içeren bir fihrist bulunmaktadır ve her isim ilgili sayfaya gönderme yapmaktadır. Zahriyede "Yıldız Kütüphanesi" ibaresi bulunmaktadır.

Sonuç

Seyyid İbrahim-i Enverî, Girit Adası'nda defterdar iken emekli olmuş ve muhtemelen 19. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış bir yazardır. Mevlevî olan Enverî özellikle kendi gibi tasavvuf ehlinin esma-i hüsnâyı daha iyi anlayabilmesi adına çeşitli kaynaklara başvurup bir derleme vücuda getirmiştir. Bunlardan birisi Müstakimzâde'ye ait *Tarhu'l-ma'nâ* adlı esmâ-i hüsnâ şerhi diğer ikisi ise İbrahim Nureddin'e ait *Ferâidü'l-le'âlî* ve Vahîd Paşa'ya ait *Mirkât-ı Münâcât* adlı *Kasîde-i Dimyâtiyye* şerhleridir. Enverî, eserini bir başvuru kaynağı şeklinde tertip etmiş ve bu minvalde karşılıklı iki sayfayı kapsayacak şekilde geniş bir tablo oluşturmuştur. Tablonun en üst kısmında hangi isim açıklanacağı belirtilmiş ve hemen yanına Farsça kelime manası iliştilmiştir. Farsça isimler Müstakimzâde'den alınmıştır. Tablonun en solunda ilgili ismin anlamı mezkûr üç şarihten alıntılarla verilmiştir ve bu kısım bir esmâ-i hüsnâ sözlükçesi hüviyetindedir. Hemen yanındaki sütunda ismin hangi ayette geçtiği Kur'ân-ı Kerîm'den yapılan iktibas ile verilmiştir. Ayet sütunun yanında ise ismin ne zaman okunması gerektiği ve tesirleri kayıtlıdır. Enverî, bu kısımdaki bilgileri umumiyetle Vahîd Paşa'dan alıntılamıştır. Bununla birlikte Vahîd Paşa'da olmayan bazı bilgilerin Enverî tarafından bu kısma eklendiği görülmektedir. En son sütunda ise isimler hakkında bazı izahlar yapılmıştır. Burası ismin okunmasıyla elde edilecek faydaların devamı niteliğindedir. Genellikle Enverî'nin görüşlerine dayanan çok az da olsa Vahîd Paşa'dan alıntılar içeren bir kısımdır. Burada esmanın okunmasıyla elde edilecek faydaların sebeplilik ilkesine aykırı olmaması gerektiği hususu göze çarpmaktadır. Enverî, eserinde yaptığı bu kurgu ve seçki ile bir el kitabı oluşturmak istemiştir. Fihristteki numaralandırmalar ve karşılıklı sayfalardaki numaralandırmanın mutabakatı da bu isteği gösteren bir unsurdur. Muhtemelen Enverî, eserini bastırma amacıyla kaleme almıştır. Enverî, kendisinin esmâ-i hüsnâyı anlamada çektiği müşkilatı başkalarının da çektiğini mukaddimedeki ifadelerinde dile getirmektedir. Bunu gidermek istemesi kanaatimizce eserini bastırma amacını gösterir bir unsurdur. "Cedvel" olarak isimlendirdiği tablo da bu olguya işaret eden başka bir husustur. Enverî, yaptığı alıntılarda gramatik izahlara yer vermemiştir. Bunun sebebi de eserinde gütmek istediği fayda ve hitap ettiği kesimle alakalıdır. Süluk ehli olan kimseler ve esmayı daha iyi anlamak isteyenler için kaleme alınan eser için Arap diline dair dilbilgisi kaidelerini almayı gerek görmemiştir. Kullandığı kaynak metinleri zikreden ve onlardan yaptığı alıntılara büyük ölçüde uyan yazar, eserine bir kısım eklemeler de yapmıştır. Bu eklemeler genellikle "Hâssası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet" sütununa yapılmıştır. Özet yaparak alıntılama, sadeleştirme, kendi ifadeleri ile yeniden belirtme gibi tasarruflar yazarın kaynak metne olan yaklaşımını göstermektedir.

⁷ Eserdeki tablonun tertibi için "Ek" kısmına bakılabilir.

Metin

[1b] Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

El-hamdulillāhi Rabbi'l-'ālemīn ve's-şalātu ve's-selāmu 'alā seyyidinā ve resūlinā Muḥammedin ve 'alā ālihi ve şahbihī ecma'īn.

Girid Defterdarlığından müteḳā'id bu 'abd-i 'āciz, muḥibb-i ṭarīḳ-i Mevlevī, es-Seyyid İbrāhīm-i Enverī, evrād-ı zebānım olan du'ā-yı ḥayriyye-i mülūkāneyi şubḥ u mesā edā ile tilāvetine devām itmekde olduğum esmā-i ḥüsnā-yı İllāhiyyenüñ elfāz-ı şerīfesi bi-ḥamdi'llāhi te'ālā maḥfūz-ı ḥāfızā-i iḳān oldıysa da ma'ānī-i münīfesine daḥi vāḳıf olmaḳ için derūnuma bir 'aşḳ u muḥabbet düşdi. Kütüb-ḥānelerde bulduğum esmā-i ḥüsnā şerḥleri bütūn 'Arabıyyü'l-'ibāre bir ṭaḳım āşār-ı celiledür. Benim gibi 'Arabī 'ibārelerüñ ma'nāsına āşınā olmayanlar şürūḥ-ı mezkūreden istifāde-i me'āl idemedükleri gibi esmā-i ḥüsnā-yı İllāhiyyenüñ yañlız lafz-ı şerīflerini zıkr ü tilāvetden daḥi şevḳ ü muḥabbet ḥāşıl idemeyeceklerinden ehl-i sülūk ve ehl-i zikre bir ḥizmet olmaḳ üzre ma'naları Türkçe virilmiş bir şerḥi ḥaylī zamān araşdurup li'llāhi'l-ḥamd o yolda üç nüşḥa elime geçdi. Anlaruñ birincisi Müstakīm-zāde Süleymān Efendi merḥūmuñ ve ikincisi Şeyḥ Nüreddīn Efendi merḥūmuñ ve üçüncüsü Vaḥīd Paşa merḥūmuñ şerḥidür. Anlaruñ virdükleri ma'nāy ve beyān eyledükleri ḥāşşaları ve her bir ism-i şerīfün ḳanḡı āyet-i kerīme dāḥilinde olduğımı naḳl ve ne zamān, ne miḳdār zıkr ü ḳırā'at olunacaḡı ve sā'ir fevā'idi ve fezā'ili ve şerā'it-i zıkr ü tilāveti daḥi muḳaddemesinde bi'l-eṭrāf taḥrīr ḳılındı. Esnā-yı zıkr ü tilāvetde meşelā Laṭīf ism-i şerīfinüñ ma'nāsı ḥāṭırdan çıḳmuş olsa der-ḥāl bulunmaḳ için cedveldeki ism-i şerīflerüñ yanlarına ḳonulmuş raḳamlar şaḥīfelerüñ 'adedidür. On birinci şaḥīfe açılınca orada Laṭīf ism-i şerīfinüñ ma'nāsı görölür. Sā'irleri daḥi buña ḳıyāsen tizce bulunur. [2a] İmām Aḫmed Ḳaşallānī *Kitābü'l-envār*'ında Şeyḥ Nüreddīn Efendi *Ferā'idü'l-Le'ālī* nām kitābında Vaḥīd Paşa [*Mirḳāt*]-ı *Münācāt* ismindeki *Ḳaşıde-i Dimyātiyye* şerḥinde, Müstakīm-zāde Süleymān Efendi Türkçe ve Fārisice olarak yazdığı *Esmā-i Ḥüsnā Şerḥi*'nde tavşıye eyledikleri üzre esmā-i ḥüsnā'yı teberrüken yāḥūd niyyet eylediḡi umūr-ı ḥayriyyenüñ ḥuşūlı ve bir meşakḳat ve ıştırbdan ḥalāş için tilāvetini ḳaşd eyleyenler için āyātda muḥarrer olan şerā'ite ri'āyet eylemeleri ehemm ü elzem olduğını beyān eylemişlerdür.

Birincisi, esmā-i ḥüsnā-yı İllāhiyye kelimāt-ı sā'ireye ḳıyās olunmayup umūr-ı dīniyye ve dūnyeviyyeye dā'ir menfa'at-i 'azīme ve ḥavāşş-ı celīlesi olduğundan muḡāyir-i şer'-i şerīf bir nesne için tilāvet olunursa ḳırā'at eyleyenlere ḥaṭar-ı 'azīme olacaḡını muḥaḳḳaḳ bilmek.

İkincisi, tilāvetine devām itmek isteyenler evvelā erbāb-ı sülūkdan bir şeyḥ-i kāmilden izn ü icābet olduğdan soñra ḳırā'at eylemek.

Üçüncüsü, umūr-ı beytiyye ve kesbiyyesini tekmīl ve vaḳt namāzını edā eyledikten soñra cem'ıyyet-i ḥāṭır ve ṭahāret-i zāhir ü bāṭın bir şey'e istinād itmeyerek ḳibleye müteveccih olduğı ḥālide ḳırā'at eylemek.

Dördüncüsü, esmā ü'l-ḥüsnā nice āyāt u beyyināt ve eḥādīs-i şerīfeyi müştemil olduğundan esnā-yı ḳırā'atında sūr'at itmeyerek te'ennī ile ḥurūfını ve ḥareḳāt u sekenātını taḡayyür itmemeḡe diḳḳat eylemek.

Beşincüsü, icābet-i ihlāşa maḳrūn olduğundan ḳuvve-i yaḳīn ve şıdk-ı ihlāş-ı metīn ile Cānib-i Ḳāziye'l-ḥacātdan isteyüp dileyeceḡi şeylerüñ icābetine ḥüsn-i ḳān iderek ḳırā'at eylemesi.

Altıncüsü, ma'nalarını fehm ü idrāk, şevḳ ü maḥabbetüñ izdiyādına bā'is olduğundan ma'ānī-i şerīfesini mülāḥaza ile ḳırā'at itmek ve bu ism-i şerīflerüñ ḥürmetine diyüp Cānib-i Ḳāziye'l-ḥacāt'dan istimdād eylemek.

[2b-3a]

E'ûzu bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm bi'smi'llâhir'Raḥmâni'r-Raḥîm Lâ ilâhe ille'llâhu vaḥdehü lâ-şerîke leh. [Lehu'l]-mulku ve lehu'l-ḥamdu ve huve 'alâ kulli şey'in ḳadır. Allâhu lâ-ilâhe illâ huve lehu'l-esmâ'ul-ḥusnâ.⁸ Huve'llâhu'l-lezî lâ ilâhe illâ hû.⁹

Er-raḥmân 1	Er-Raḥîm 1	El-Melik 2	El-Ḳuddûs 2	Es-Selâm 2	El-Mu'min 3	El- uheymin 3
El-'Azîz 3	El-Cebbâr 4	El- Mutekebbir 4	El-Ḥâlık 4	El-Bârî 5	El- Muşavvir 5	El-Ġaffâr 5
El-Ḳahhâr 6	El-Vehhâb 6	Er-Rezzâḳ 6	El-Fettâḥ 7	El-'Alîm 7	El-Ḳâbîz 7	El-Bâsiṭ 8
El-Ḥâfîz 8	Er-Râfi' 8	El-Mu'izz 9	El-Muzîll 9	Es-Semî' 9	El-Başîr 10	El-Ḥakem 10
El-'Adl 10	El-Laṭîf 11	El-Ḥabîr 11	El-Ḥalîm 11	El-'Azîm 12	El-Ġafûr 12	Eş-Şekûr 12
El-'Alî 13	El-Kebîr 13	El-Ḥafîz 13	El-Muḳtî 14	El-Ḥasîb 14	El-Celîl 14	El-Kerîm 15
Er-Raḳîb 15	El-Mucîb 15	El-Vâsi' 16	El-Ḥakîm 16	El-Vedûd 16	El-Mecîd 17	El-Bâ'is 17
Eş-Şehîd 17	El-Ḥaḳḳ 18	El-Vekîl 18	El-Ḳavî 18	El-Metîn 19	El-Velî 19	El-Ḥamîd 19
El-Muḥşî 20	El-Mubdi' 20	El-Mu'îd 20	El-Muḥyî 21	El-Mumît 21	El-Ḥayy 21	El-Ḳayyûm 22
El-Vâcid 22	El-Mâcid 22	El-Vâhid 23	El-Eḥad 23	Eş-Şamed 23	El-Ḳâdir 24	El- Muḳtedir 24
El- Muḳaddem 24	El- Mu'aḥḥir 25	El-Evvel 25	El-Âḥir 25	Ez-Zâhir 26	El-Bâṭın 26	El-Vâlî 26
El-Mute'âlî 27	El-Berr 27	Et-Tevvâb 27	El- Munâ'im 28	El- Muntaḳim 28	El-'Afuvv 28	Er-Raûf 29
Mâliku'l- mülk 29	Zu'l-Celâli ve'l-İkrâm 29		El-Muḳsiṭ 30	El-Câmi' 30	El-Ġanî 30	El-Muḡnî 31

⁸ “Allah, O’ndan başka tanrı yoktur; en güzel isimler O’na aittir.” (Taha, 20/8) Metinde geçen ayet meâlleri TDV Kur’ân Meâli’nden alınmıştır.

⁹ “O, kendisinden başka tanrı olmayan Allah’tır”. (Haşr, 59/22)

	El-Māni‘ 31	Ez-Zār 31	En-Nāfi‘ 32	En-Nūr 32	El-Hādī 32	El-Bedī‘ 33
	El-Bākī 33	El-Vāriş 33	Er-Reşid 34	Eş-Şabūr 34		

[3b-4a]-1

Allāh [Celle Celāluhū] İsm-i Şerīfi (Fārisice Hudā)				
Esāmī-i Şurrāh	Türkçe Ma'nası	Dāhil Olduğu Kerime	Ĥaşşası Zamān ve Şerā'it-i Zikr ü Tilāvet	İzāhāt
Müstaķim-zāde Süleymān Efendi	İsm-i celāl bi'l-cümle esmā-i İlahiyyenuñ ma'nalarını cāmi'dür.	Allāhu lā ilāhe illāhū (Bakara, 2/255.)		Ķur'an-ı Kerim'de pek çok maħāllde zikr olunmuşdur. Cemī' Esmā-i Ĥüsnā'nuñ ma'anī-i celilesini cāmi' olmaķ ĥasebiyle ġayrıya itlākı cā'iz degildir. Anuñ-içün ism-i a'zam budur didiler.
Şeyĥ Nüreddin Efendi	Ma'nası Fātiħa-i Şerif tefsirinde tül u dırāz taķrır olunmuşdur.			
Vahid Paşa	İsmu'z-Zāti'l-Vācibi'l-vucūdi el-Mustecmi'u'l-Cemī'i'ş-şifāti'l-Kemāliye ta'rifiyle mu'arref olaraq Cenāb-ı Ĥaķķ'uñ Zāt-ı İlahiyye'sine delālet idici bir 'alem-i ĥaşşdur.			
er-Raĥmān ['Azze ismuhū] İsm-i Şerīfi (Fārisice Baĥşāyende)				
Süleymān Efendi	Dünyāda cümle ĥalkuñ 'āmmeten raĥmet ve ni'metlerinüñ velisidir.	Er-Raĥmānu 'alleme'l-Ķur'an (Raĥman, 55/1-2)	Ba'de şalāti'l-cum'a ĥalvet-ĥānesinde yüz kerre kıra'at idenlerüñ ĥalbinden ġaflet ve nisyān çıkup yirine nūr-ı Raĥmān dāhil olur.	"Ķul ud'ü'llāhe evid'u'r-Raĥmāne eyyāmen mā ted'ü" (İsrā, 17/110.) buyurulmuşdur.
Nüreddin Efendi	Raĥmet-i keşire ile muttaşif dimekdür.			
Vahid Paşa	Raĥmān ve Raĥim ikisi de			

	esirgeyici ma'nâsınadır.			
er-Raḥîm ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Mihribân)				
Süleymân Efendi	Yevm-i kıyâmetde hâşşaten mü'minlere rahmet idicidir ve 'ikâba müsteḥakk olanları daḥî 'afv idüp cennet ve şevâba vâşıl idicidir.	Selâmun kavlen min- Rabbî'r-Raḥîm. (Yâsin, 36/58.) Ve kâne'llâhu Ġafûran Raḥîmâ. (Nisa, 4/96)	Tilâveti vesvesenüñ inşirâḥ ve şafâya inḳilâbına ve ṭâli'üñ nuḥüsetden sa'âdete taḥvîline sebeb olur.	
Nüreddîn Efendi	Raḥmet idici dimekdir.			
Vaḥîd Paşa	Ma'nâsı yukarıda muḥarrerdür.			

[4b-5a]-2

el-Melik ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Ḥudâvend)				
Esâmî-i Şurrâḥ	Türkçe Ma'nâsı	Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zıkr ü Tilâvet	[İzâḥât]
S	Zemîn ü âsmânuñ ve bi'l- cümle mükevvenâtuñ mâlik-i mu'azzamıdır.	Ḳuli'llâhumme Mâlike'l-mulki tu'ti el-mulke men- teşâ'u (Âl-i İmrân, 3/26.)	Her gün vaḳt-i zevâlde yüz kerre kırâ'at idenler şafâ-yı kalb kesb iderler ve ba'de şalâti'l- fecd yüz yigirmi kerre tilâvetine devâm idenler feyz-i iḥsân ve kerem-i Mennân ile aḡniyâdan olurlar. Seferde, ġazâda taḳviyyet ve şecâ'at ve nuşrete nâ'il olacağı menḳüldür.	Bu ism-i şerîf me'ânî-i keşreyi muḥtevi ümmeḥât-ı esmâdandır, ḥavvâş[ı] çokdur.
N	Hâkim-i mutlaḳ ya'nî cemî' mülküñ şâḥib ü mâliki ma'nâsınadır.			
V	'Âlem-i 'arzda olan mülük fi'l-cümle istiġnâları cihetle Melik 'unvânına mâlik oldukları zâhir ise de ma'a hâzâ cümlesi muḥtâcun ile'llâh olduğı şu			

	<p>āyet-i kerīmenūñ mantūkıdur. Zāt u şıfātında mevcūdātuñ kendüsi müstağnī ve mevcūdātuñ küllīsi aña muhtācdur.</p>			
el-Ḳuddūs [‘azze şe’nuhū] İsm-i Şerīfi (Pāk)				
S	<p>‘Azamet ü celāline sezā olmayan evşāfdan mübālağa ile münezzehdür.</p>	<p>El-Meliku’l-Ḳuddūsu’s-selām (Haşr, 59/23)</p>	<p>Cum‘a namāzı ‘akabinde nān-ı ‘azīz üzerine (Subbūh, Ḳuddūs, Rabbenā ve Rabbu’l-melā’iketi ve’r-rūhi) yazup ekl eylese bāb-ı ‘ibādet kendüye meftūh ve āfātdan sālīm olacağı mervīdür. Def’-i melāl ve def’-i ḳabz ve bāyi’ ü müşterī her neye niyyet iderse fā’idesini görmek için tilāveti menḳüldür.</p>	
N	<p>Cemī’-i ‘ayb u noḳşāndan pāk u ‘ārī.</p>			
V	<p>Luğatde ‘uyüb u neḳā’ışden pāk u müberrā yāhud mübārek ma’nāsınadır. Lākin nefy-i vücūd imkān-ı vücūdı ihām eyledüğinden ‘ayb u noḳşāndan müberrā ma’nası virilmelik edebden hāric olmağla hiss ü idrāk u fehm ü ḳayāl ü vehm ve taşavvuruñ tefekkür eyledüğü zamīr anuñla muhtāc oldığı şıfatlarıñ küllīsinden münezzeh ve müberrā</p>			

	ma'nası daha münāsibdür.			
es-Selâm ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Bî-'Ayb)				
S	Cümle 'uyübdan selâmetle muttaşif ve evliyâ-yı Haqq'ıñ havflarını izâle idüp cennetde anlara selâmet viricidir.	V'allâhu yed'ü ilâ-dâri's-Selâm (Yunus, 10/25)	'Ale'd-devâm zâkirinden meşâ'ib ü âlâmı def' ider. Muhtaızır olmayan hastaya 111 kerre kıra'at olursa şıhhat yâhüd 'illeti hafifler. Deryâ seferinde rûzgâra karşı tilâvetinde nâ'il-i selâmet ve devâm idenler cemî-i âfâtdan emîn olurlar.	Fağr-i 'âlem efendimiz namâzdan soñra üç kerre istiğfâr iderek ba'dehu Allâhumme ente's-selâm ve minke's-selâm tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm tesbîhiyle du'â buyurmuşdur.
N	Cemî-i 'ibâda mebde' vü me'âdda selâmet virici.			
V	Zât u şifât u ef'âli naqş u 'ayb u fenâ ve şürür-ı muṭlaqa şâ'ibesinden sâlim ü münezzeḥ.			

[5b-6a]-3

el-Mü'min ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Zenhâr dehende)				
Esâmî-i Şurrâḥ	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğı Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet	İzâhât
S	Evliyâsını 'azâbından ve maḥlûkâtını zulmden emîn idicidir.	El-Mu'minu'l-Muheyminu'l-'Azîzu'l-Cebbâru'l-Mutekebbir (Haşr, 59/23)	Bir ḥâ'if kimse her ne vaqt otuz altı kerre kıra'at eylese veyâḥud berâber getürse nefesine ve mâlı üzerine emîn ve cinn şerrinden maşûn olacağı menkûl ve bir derde ibtilâ hengâmında kıra'atı mübârek idüğü mücerredür.	
N	Emîn kılıcı ve hıfz idici ma'nâsınadır.			
V	Esbâb-ı emâni ḥalk ve korku yollarını sedd ve zararları def'e âlât u edevât i'tâsıyla emn ü emân virici.			

el-Müheymin [‘azze şe’nuhū] İsm-i Şerīfi (Guvāh rāst)				
S	Cemī’-i hālā’ıkuñ aḥvāline murāqıb ve ḥāfızdur.	Kezā	Ba’d’el-ğusl ve’ş-şalāt maḥfı maḥalde yüz kerre kıra’at olunsa işrāk-ı derūn ve şerḥ-i şudūr ḥāşıl ve murādına nā’il olur.	Ġalebe-i a’dā ve def’-i mazarrat-ı belā içün tilāveti mücerrebdür.
N	Hāfız ma’nāsınadır.			
V	Nu’ūt-ı Bārī’den olup rif’ati mutazammın olan ‘alā ma’nāsına ise de ma’ānī-i keşireyi cāmi’ oldığı İmām Ġazālī imā ve işāret buyurmışlardır.			
el-‘Azīz [‘azze şe’nuhū] İsm-i Şerīfi (Bī-hemtā)				
S	Maṭlūbını icrā için ‘aczi yok, ḥükmi cümleye ġālibdür.	Ve kāne’llāhu ‘Azīzen Ḥakīmā (Fetih, 48/7)	Bu ism-i şerīfi şabāḥ namāzından şoñra kırk gün kırk bir kerre kıra’at idenleri Cenāb-ı Ḥaḫḫ i’zāz u iġnā ider.	Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmuñ çāh-ı Ken’ān’da bu ism-i şerīfe müdāvim bulunmuş oldukları mervīdür.
N	Ġālib ve nādir ma’nāsınadır.			
V	Ġālib-i muṭlak ve ‘adīmü’n-naẓır ve nādirü’l- vücūd ve zu’l- ‘izzet ve’l-ḫuvvet ve ‘azīmü’ş-şān ma’nālarınadır.			

[6b-7a]-4

el-Cabbār [‘azze şe’nuhu] İsm-i Şerīfi (Bozorgvār- Dür ez-āfet)				
Esāmī-i Şurrāḥ	[Türkçe] Ma’nası	Dāḫil Olduğı Āyet-i Kerīme	Hāşşası ve Şerā’it-i Zıkr ü Tilāvet	İzāḫāt
S	Halk aña mecbūr ve maḫhürdür. İzṭırār ve iḫtiyārlarında	Ve ḥābe kullu cebbārin ‘anīd. (İbrahim, 14/15) Kezālike yeṭbe’u’llāhu	Şabāḥ namāzından- şoñra günde yigirmi bir kerre okumağı mu’tād	Bu ism-i a’zam tertīb-i Esmā-i Ḥüsna’da beyne’l-‘Azīz [ve’]l-Mutekebbir

	dilediğini işletmek dâ'iyesini virür.	'alâ-kulli kalbin Mutekebbirin Cebbâr (Mümin, 40/35)	idenler mezâlim- i cebâbireden maḥfûz olurlar. Ḳahr-ı a'dâ ve mezâyıktan ḫalâş olmak ḫāvâşşındandır.	vâқи' olduğına mebnî Resûl-i Ekrem efendimiz rukû' u sucûdlarında "subḫâne zi'l- mulki ve'l- melekût subḫâne zi'l-'arşı ve'l- ceberût" dimişlerdür. Cebbâr'dan murâd Zu'l- ceberût ya'ni muta'azzımdır.
N	Ḳahhâr yâḫud Câbir ma'nâsına ya'nî cümleñüñ ma'aş ve ma'âdında nokşânlarıñ yitirüp tekmiñ idici.			
V	Cenâb-ı Ḥaḳḳ umûr-ı 'ibâduñ küllisini dilediği vech üzre işlâḫ idicidir. Yâḫud meşîyyet ü irâde- i 'aliyyesini infâz u icrâ eyleyicidir.			
el-Mütekebbir ['azze şe'nuhu] İsm-i Şerîfi (Gerdenkeş-i Ber-ter)				
S	Muḫaddisât- ı şıfâtdan 'âlî ve 'âzamet ü kibriyâ vü celâlî maḫlûḳa ğâlib ve kendüne maḫşûşdur.	İñnehû ¹⁰ lâ- yuḫibbu'l- mu[s]tekbirîn ¹¹ (Nahl, 16/23)	Oḳumağa müdâvemet idenlere celâlet ve bereket irâs eyler. Zevcesine duḫûlî gice ḳable'l-cimâ' on kerre zıkr eylese şâlih ü cemîl veled zükür ile merzûḳ olur dimişler.	Âdem ḫuşûl- i merâtib-i şurûrdan ḫalḳa izḫâr-ı faḫr u gurûr itmez. Lâkin a'dâya izḫâr-ı 'izzet iderler ve tevâzu'ı olmayanlara kibr gösterürler.
N	Kemâl-i kibriyâ vü 'âzamet ile muttaşif ve zâtında ve şıfâtında cümleden 'âlî ve 'uluvv-ı şân ile mevşûf dimekdür.			
V	Luğatde şol zâta dirler ki kendü zâtına nisbet ü izâfetle kâffe-i eşyâyı ḫaḳîr görüp			

¹⁰ Metinde "inne'llâhe" şeklinde yazılmış.¹¹ Metinde "mutekebbirîn" şeklinde yazılmış.

	ğayra nazarı mālikūn mamlūkına nazarı gibi ola. Mütekebbir olmak Hakk Te‘ālā’nuñ şān-ı ‘ālisinden olup mahlūka yakışur şey degüldür.			
el-Hālik [‘azze ismuhū] İsm-i Şerifi (Āferidegār)				
S	Her mevcūdı taqdīr ve izhār idicidür.	Fe- tebāraқа’llāhu aḥsene’l-Hālikīn (Müminun, 23/14)	Giceleri be- hulūşı’l-bāl zikre muvāzabet idenlerüñ kalblerini tenvīr eylemek hāşşasındandır.	İsm-i şerifüñ ‘adedince ya’nı yedi yüz otuz bir kerre kırā’at iden gā’ib ü mefkūd kimsenüñ hāline kesb-i vuķūf hāşıl olur.
N	Cemī’-i mevcūdātı ketm- i ‘ademden şahrā-yı vücūda ihrāc eyleyüp bilā-sebķ-i mişāl her bir nev’i kendüye hāş olan şüret-i nev’iyyesiyle mümtāz kılıcı mevlā dimekdür.			
V	Muķaddir, mūcid, muḥteri’ ma’nāsınadır ki ma’dūm-ı mümkini icād ve ‘ademden vucūda ibrāz idici dimek olur.			

[7b-8a]-5

el-Bārī İsm-i Şerifi (Āferінде)				
Esāmī-i Şurrāḥ	[Türkçe] Ma’nāsı	Dāḥil Olduğı Āyet-i Kerīme	Hāşşası ve Şerā’it-i Zikr ü Tilāvet	İzāḥāt
S	İcād eylediği vālidātı ¹² eşķāl-i muḥtelife ile temyīz idicidür.		Şıdk-ı niyyet ve hulūş-ı kalb ile günde yüz kerre tilāvet idenler āfātdan sālim	İşbu maḥalle gelinceye kadar taḥrīr olunan on dört esmā-yı şerife Süre-i

¹² Metinde “ve elvānı” şeklinde yazılmış.

N	Mişli sebķ eylemeyen şey'i halk u icād idici dimekdür.		olur. Ve be-her gün kırā'atine devām idenlere kabrinde bir melek o kimseye ba's olunur. Kırā'atı zihn[i] takviye ve 'aklı tevfiye idüp haşma ğalebe itmege bādī olacağı mervīdür.	Haşr'da zıkr olunmuşdur. Sā'ir maħallerde daħi mezkürdür.
V	Mecmū'-ı eşyāyı min-haysu'l-ķuvveti ve'z-za'f tefāvütten berī olarak muķtezā-yı ħikmeti üzre halk u icād idici dimekdür. Meşelā a'zā-yı ħayvāniyye her ne kadar muħtelifu'l-eşkālī ve'l-aķdār ise 'inde'llāh semevāt ve arz icād ile ķarıncayı icād musāvī olup ancak eşkāl-i muħtelife ile birbirinden temyīz eylemesi nizām-ı ekmel içündür.			
el-Muşavvir ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerifi (Şüret-konende)				
S	Eşyāya kendi keyfiyyāt-ı ħāşşeleri üzre şüret viricidür.	Huve'l-lezī yuşavvirukum fi'l-erħāmi (Āl-i İmrân, 3/6.)	Kendüsinden aşlā çocuk olmayan ħatun yedi gün şā'ime olarak küll-i yevm ba'de'l-ġurūb ve ķable'l-iftār yigirmi birer kerre zıkr 'aķabinde şu ile iftār eylese 'uķmı zā'il olup bi-iznillāh rahminde bir veled ħāşıl olacağı beyān buyrulmuşdur. A'dāsını dost	Şuver-i muħteri'ātı aħsen-i tertib üzre müretteb ve mürebbī oldığı ħaysiyyetle mücid ve muşavvirdür.
N	Cemī'-i mevcūdāt-ı 'ulviyye ve süfliyye-i ħāyvāniyyeden her birlerini bir şüret-i maħşūşa ve heykel-i mu'ayyene ile taşvīr eyleyüp birbirlerinden temyīz idici dimekdür.			

V	Eşyānuñ şuver ü keyfiyyātını taleb itdigi veçh üzre mücid ve şuver-i muhteri'atı mübdi' ve mürebbi. Cemī' şuverüñ 'ale'l-ıtlāk muşavvir-i münferidi Hakk Te'ālā olduğına şübhe yokdur.		itdirmek ve huşul-i matlab için daği fā'ide-i kırā'ati mervīdür.	
el-Ğaffār ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerīfi (Püşende-i Gonāh)				
S	Günāhları mübālağa ile mağfiredet ve 'uyüb-ı keşīreyi setr idicidir.	Vallāhu ğafūrun Raḥīm (Hucurât, 49/5) İnehū kâne ğaffārā (Nuh, 71/10)	Şalāt-ı Cum'a 'ağabinde yüz kerre zıkr idene āşār-ı mağfiredet zuhūr ider. Beyne'n-nās memdūh olmak ve ḥüsn-i ḥālī şāyi' olmak için daği menfa'at-i tilāveti menkūldür.	
N	Mübālağa ile kullarına mağfiredet idüp günāhlarını setr ve tevbelerin[i] kabül idici dimekdür.			
V	Dünyāda zunüb-ı ibādı setr idüp 'uyüb u ḥaṭāyāsını āḥiretde yarlığayıcı dimekdür. İmān ile giden 'ibāduñ sevāb u ḥasenātiyla zunübını setr iderek seyyi'atını ḥasenāta tebdil eylemek mevā'id-i İlāhiyyedendür.			

[8b-9a]-6

el-Ğahhār ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerīfi (Şikenende-i kāmḥā)

Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğu Kerîme	Āyet-i Zikr ü Tilâvet	İzâhât
S	Mahlûkı üzre kudretle ġâlib ve mu'âraza idenleri kahr idicidir.		Zikrine müdâvemem idenleriñ kalbinde 'azamet-i mâ-sivâ'u'llâh ve ħubb-i dünyâ gidüp ta'allukât-ı uġreviyyeye raġbet ve muġabbet ħâşıl olur.	A'dâ üzerine ġalebe ve nuşret ve ħuşuşan şalı ġuni ġurûb-ı şemse kadar kevkübüñ ħükmi olduğundan te'sîri ħâşşasındandır.
N	Şiddet ü kuvvet ile aġz idici			
V	Luġatde kahr idici demek olur ki mevcûdât Ĥakk'uñ taht-ı kudretinde maġhûr ve kazâ vu kuvvetine musahġhardur. Yâġud cebâbireyi ihlâk ve izlâl ider zâhiren ve bâtınen her şey'e istilâ eyler demek olur.			
el-Vehhâb ['azze ismuhü] İsm-i Şerîfi (Baġşende)				
S	Ĥalka ħazâ'in-i fazlından ġaražu 'ivazsuz raġmet ü ni'met baġş idicidir.	İnneke ente'l-Vehhâb (Âl-i İmrân, 3/8)	Zâkiri olan kimesneler şalât-ı duġānuñ sücûdında yedi kerre "Ve'l-Kerîmu, Zu't-ı Tavî, el-Vehhâb" isimlerini zikre meşġûl olsalar dünyâ ve âġiret bereketini bulmaġ menķüldür. Şâ'im olduğđ ħâlde şabâġ namâzınıñ farzı 'aķabinde ve cum'a günlerinde bu	Bu üç ism-i sâmi dâġi müte'addid maġallerde mezkûr-ı Ĥur'an'dur.
N	Bilâ bedel ve lâ-ġaraž muġtâc olanlara 'atâ vu iġsân idici dimekdür.			
V	'İbâdına bilâ 'ivaž ve lâ-ġaraž ni'am-ı lâ-yuġşâ virici yâġud 'inâyet ü iġsânına mâni' yok, dâ'imâ bilâ			

	tekellüf in'âm u ihsân idici demek olur.		ism[i] on dört def'a kırâ'at idenlerüñ naḥsı sa'âdete tahvîl olunur.	
er-Rezzâk ['azze ve celle] İsm-i Şerîfi (Rüzî dehende)				
S	Gıdâya muhtâc olanlaruñ rızklarıñ viricidür.	İnne'llâhe le-huve ḥayru'r-Râziķin (Hac, 22/58)	Her gün ḳable't-tulû'î'l-fecr cihet-i ḳiblenüñ cânib-i yemîninden	Sûre-i Zâriyât'dadır.
N	Ḳullarına ve cemî' maḥlûḳâtına bilâ-ivâz ve lâ-ğaraż menfa'atlerini ihsân ve me'külât ü meşrûbâtdan rızklarıñ 'atâ idici dimekdür.	Ve ente ḥayru'r-Râziķin (Mâide, 5/114)	bede'en ve şoñunda ḳibleyi istiḳbâl iderek her tarafa meyl ve teveccüh-i derün ile on kerre kırâ'at iden kimesnenüñ rızḳı vâsi' olur.	Dünyâ ve âḫiret semtinden ḫalâşa ve refâhiyyet ḫâli-içün pençşenbe günleri tilâveti mü'essirdür.
V	Ḫâliḳu'l-erzâḳ ve mu'tihâ bi-esbâbihâ ve bi-ğayrihâ ma'nâsınadır.			

[9b-10a]-7

el-Fettâḫ ['azze şe'nuhü] İsm-i Şerîfi (Dâver Keşânide)				
Esâmî-i Şurrâḫ	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduğı Āyet-i Kerîme	Ḫâşşası ve Şerâ'it-i Zıkr ü Tilâvet	İzâḫât
S	Maḥlûḳına ebvâb-ı ḥayrı feth idicidür.	Sûre-i Sebe (34/26)	Şalât-ı fecr 'aḳabinde sađ elini şadı üzerine koyup yetmiş bir kerre kırâ'at iden kimsenüñ ḳalbi taḥhîr ve seri tenvîr, işleri âsân olur.	Pâzâr günleri ism-i şerîf 'adedince tilâvetinde te'sîri ziyâdedür.
N	Ḫâkim ma'nâsına ve açıcı ma'nâsınadır.	Rabbenâ iftaḫ beynenâ ve beyne ḳavminâ bi'l-ḫaḳķi ve ente ḥayru'l-fâtiḫin (Ārâf, 7/89)		
V	'İbâd üzerine muğlaḳ u müşkil şeylerüñ cümlesini ḫuşuşan ebvâb-ı rızḳ u raḫmet ve			

	nuşreti hâll u keşf idici ve kulüb-ı evliyâdan hicâbı ref' ile anlar için melekût-ı semâ ve celâl-i kibriyâsına kapu açıcı dimekdür.			
el-'Alîm ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Dānā)				
S	Olmış ve olacak umûr mübâlağa ile bilicidür.	Ve huve bi-kulli şey'in 'alîm (Hadîd, 57/3)	Şabâh ve aḥşâm üç kerre "bismi'llâhi'l-lezî lâ-yezurru ma'a ismihi şey'un fi'l-arzi ve lâ fi's-semâ'i ve huve's-semî'u'l-'alîm" dise belâlardan maşûn ve me'mûn olur.	Mevâzi'-i keşîrede mestûr-ı Qur'an'dur.
N	Cemî'-i mevcûdātuñ zâhir u bâtınlarını ve a'mâl u ef'âllerini ve kalblerinde olan niyetlerini cüz'ıyyât ve külliyyât-ı hafıyye vü celiyyelerinüñ cümlesini bilicidür.			'Ulemâ-yı 'izâmdan ba'zıları 'Âlim ve 'Alîm ismu'llâh-ı a'zamdur dimişler.
V	Hâzır u ğâ'ib celî vü hafî külliyyât u cüz'ıyyātuñ kâffesini künhi ile bilür.			
el-Kâbız ['azze ve celle] İsm-i Şerîfi (Nā-kerende)				
S	İmsāk ve hâbs ve aḥz idici ma'nâsınadır.		Huşemâsını ilzâm ve ıslâh ve üzerlerinden def'-i mazarratları için kırâ'atı şalı günleri ziyâde mü'essirdür.	
N	İstedigi maḥlûkı üzerine rızkı yâhud cehl-i ğafletle kulûbı kabz idici.		İsm-i şerîf Bâsiṭ munzam olmadıkça kabız ism-i şerîfiyle	
V	Yâhud 'inde'l-memât zevi'l-ervâhuñ			

	rūhlarını alıcı veyāhud şadakāt-ı ağniyâyı kabûl idici dimekdür.		niyâz eylemek lâyık degüldür.	
--	--	--	----------------------------------	--

[10b-11a]-8

el-Bâsit [‘azze şe’nuhū] İsm-i Şerîfi (Gosterânende)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma’nası	Dâhil Olduğu Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ’it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Maḥlûkātuñ kimine rızqını çok viricidür. Nicelerüñ kabz ve ba’zıaruñ ‘ömrini medd idicidür. Recā’a sevḳ ile başt idicidür.	Vallāhu yaḳbîzu ve yebsuṭu (Bakara, 2/245)	Müdâvemet iden ‘abde luṭf u kerem-ile ğnā vu iḥsân ider.	Bu iki ism-i şerîf Kitâb-ı Kerîm’de ‘aynıyla mezkûr degüldür. Lâkin “Vallāhu yaḳbîzu ve yebsuṭu” lafz-ı celîlinden aḥz olunmuşdur.
N	Bezl ü neşr ve i’fâ idici.			
V	Dilediginüñ rızkını tevsî’ idici ve ‘ibâdı üzerlerine fazl u luṭfını neşr eyleyici ve muhtâc oldukları nesnelerüñ çoğünü virici dimekdür.			

el-Hâfiz [‘azze ismuhu] İsm-i Şerîfi (Furūd-ârende)				
S	Fâsık ve mütekebbirleri reżîl ve münkirleri ḥor u zelîl idici ve dünyâ menziline tenzîl idici	Lafz-ı kerîmde bu ism- i şerîf yokdur min-ciheti’s- sunne sâbitdür.	Def’-i a’dâ içün üç gün bu ism-i celîl ile du’â idüp dördüncü günü meclis-i vâḥidde yetmiş kerre kırâ’at iden kimseye kifâyet itmek hâşşesindendür. Def’-i a’dâda te’şîri ‘acîb ve zâkiri nażar-ı ḥuşemâda mehîb	
N	İndirici ve alçaḳ ve ḥaḳîr kılıcı ma’nâsınadır.			
V	Zümre-i cebâbire ve kefereyi ḳahr u			

	tezlil idici dimekdür.		olup kalbine şecâ'at u cesâret gelecegi mervîdür.	
er-Râfi' ['azze şe'nuhu] İsm-i Şerîfi (Bulend-konende)				
S	Mü'min ve mütevâzî'ları terfî' ve âhîret menziline iş'ad idici.	Sûre-i Âl-i 'İmrân'da (3/55) "Refî'u'd- derecâti zu'l- 'arşı" (Mümin, 40/15)	Nısfu'l- leylde yüz kerre kırâ'at iden kimseyi sâ'ir halk üzerine ıstıfâ ve umûrını teysîr ü ignâ ider. Tilâvet iden beyne'l-aqrân i'tibâr bulur ve rif'ati tezâyüd ider. Müceddeden binâya şurû' eyleyen kimse kırâ'at iderek bede'e eylese bülend ve muhkem ve mahfûz olur.	
N	Qaldırıcı, 'âlî kılıcı ma'nâsınadır.			
V	Mü'minîni nuşretle igzâz ve evliyâsını cennât-ı 'izzetine tağrîb ile refî' ü 'âlî menzelet idici dimekdür			

[11b-12a]-9

el-Mu'izz ['azze şe'nuhü] İsm-i Şerîfi (Girâmî-konende)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Ṭâ'at ehline 'izzet virici.		Leyle-i işneyn yâhud cum'a gicesi şalât-ı mağrib ve şalât-ı işâdan soñra yüz kerre kırâ'at iden kimse ins ü cinn ve vuhûş kalblerinde heybetlü görünüp havf itmeyecegi menkûldür.	İsm-i şerîf mezkûr 'adedince ya'nî yüz on yedi kerre tilâvet müstahsendür.
N	Ġâlib ve şerîf kılıcı.			
V	Dünyâda ve âhîretde diledigini 'azîz idici ve istedigine mülk ve saltanat ve şeref ü şân virici dimekdür.			
el-Muzill ['azze ismuhu] İsm-i Şerîfi (Hörî-dehende)				

S	Muhaliflerine zillet virüp hor idicidir.	Bu iki ism-i laṭif “tu’izzu men teṣā’u ve tuzillu men teṣā’u” (Âl-i İmrân, 3/26) âyetinden me’hûzdur.	Zâlim ve ḥâsîd şerrinden havf iden kimse altmış bir kerre kıra’atından sonra secdeye varup ‘aduvvun ismini zikr ve ba’de “Allâhumme âminnî min fulân ve kullu men eḥâfêhu fe-inneke teḳî şerrahû ve ğadrahû” diyeler	
N	Zelil ve ḥakîr kılcı ma’nâsına.			
V	Dünyâ ve âhiretde diledigini li-ḥikmetin zelil ve ḥakîr idici ve anlardan nez’-i mülk ve selb-i râḥat eyleyici dimekdir.			
es-Semî’ [‘azze ve ‘alâ] İsm-i Şerîfi (Şenvâ)				
S	Ehl-i niyâzun du’âlarını bilâ-vâsiṭa işidüp kabûl idici.	Ve huve’s-Semî’u’l-‘Alîm (Bakara, 2/137)	Ḥamîs günleri şalât-ı şubḥdan sonra beşer yüz kerre kıra’atına muvâzebet iden mü’minün lede’l-ḥâce du’âsı ‘inde’llâh maḳbûldur. Yevm-i ḥamîsde sâ’at-i ülânun te’sîri ziyâde oldığı rivâyet idiyorlar.	Sem’, Ḥaḳḳ’uñ bir şıfatıdır. Anuñla cümle mesmû’ât, münkeşif olur. Eger ‘abd-i mü’minde kemâl şıfatı zuhûr idüp sem’ mertebesi kuvvet bulsa ḥarekât-ı eflâkı ve deryâdaki balıklarun tesbîhâtını ve emşâlini işidür. Kırb u bu’d keyfiyeti zâ’il olur. Sem’uñ insânda sebep-i ḥilkati kitâb-ı münzeldeki kelâmu’llâhu istimâ’ içündür. Ḥaḳḳ’uñ râzî olmadığı kelimâtdan ihtirâz ve mâlâyâ’niden lisânını ḥıfz itmelidir.
N	İşidici ma’nâsına yâ Rabb taḥḳîḳ Sen ‘azîmu’ş-şân her ne zamân du’â ider isem işidürsün bu za’ifuñ ḥâline merḥametle nazâr eyle dimekdir.			
V	İşidici ma’nâsınadır.			

el-Başîr [‘azze ismuhu] İsm-i Şerîfi (Bînâ)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğu Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	‘İbâduñ cümle aḥvâlini görîci.	İnne'llâhe başîrun bi'l-‘ibâd (Mümin, 40/44)	Kâble'l-cum‘a kırâ‘at idenlerüñ gözleri nûrlanup şalâh-ı ḥâl hâşşesindendir.	Semî‘, Başîr işbu iki nâm-ı celîl Qur‘ân‘da mevâki‘-i ‘adidede yâd olunmuşdur.
N	Görîci ma'nâsınadır.			
V	Hakk Te‘âlâ ḥazretleri cemî‘ mubşarâtı ‘âlâ mâ huve ḥakkuhu görîci ve idrâk idici dimekdür.			
el-Hakem [‘azze şe‘nuhû] İsm-i Şerîfi (Dâver)				
S	Dünyâda aḥkâm-ı şerî‘at vaz‘ıyla yevm-i kıyâmetde faşl-ı ḥuşûmet ile ḥukûmet idici.	Süre-i Āl-i ‘İmrân‘da ¹³	Feth-i ḥuşûl-i merâm ve tâlib-i ‘izz-i devlet ve galebe-i a‘dâ için nef‘-i tilâveti menkûldür.	
N	Hâkim ma'nâsına mübâlağa ile ḥukm idici.			
V	Luğatde ḥâkim ve kâzî ma'nâsınadır. Hakk ile bâtil beynlerini faşl ve ḥayr u şerrden cezâ-yı ‘amel-i ‘abdi beyân ve sa‘îd ü şakî ve şevâb u ‘ikâbı temyîz idicidir.			
el-‘Adl [‘azze şe‘nuhû] İsm-i Şerîfi (Dâd-dehende)				
S	Halkuñ beynini ḥakk üzre kazâ idici.	“Ellezî ḥalaḳake fe-sevvâke fe-	Kırâ‘at iden kimsede eṭvâr-ı şalâh zuhûr ve	

¹³ Āl-i İmrân‘da “el-Hakîm” ismi vardır. “el-Hakem” ismi bulunmamaktadır.

N	Kemāl-i ‘adālet şāhibidür.	‘adaleke” (İnfitâr, 82/7) āyetinden me’hūzdür.	nuhūseti sa’ādete taḥvīl olunacağı menķūldür.	
V	Luġatde ‘adālet ma’nāsınadır. Mubālaġaten ‘ādil ma’nāsına da gelür.			

[13b-14a]-11

el-Laṭīf [‘azze şe’nuhū] İsm-i Şerīfi (Nikūkār)				
Esāmī-i Şurrāḥ	[Türkçe] Ma’nası	Dāḥil Olduġı Kerīme	Hāşşası ve Şerā’it-i Zıkr ü Tilāvet	İzāḥāt
S	Deķāyık-ı umūrı bilüp ḥastegāna nāfi’ olan edviyeye ikā’ itdiği ḥavāşş ile ‘āfiyeti ḥalk idici ve yevm-i cezāda rū- siyāhānı rūsvāy olmakdan setr ile ḥaḳlarında rıfķ u luṭf idici.	İnne Rabbī laṭīfun li-mā yeşā’ (Yusuf, 12/100)	Günde yüz kerre yāḥud yüz seksen üç kerre yāḥud ism-i şerīfün ‘adedi olan yüz yigirmi toķuz kerre zıkr eylese şıkıldıġı şeyden kendüye vüs’at gelecegi ve ḥuşūl-i merām ile mesrūr olacağı menķūldür. Ve şurada yazılan āyeti kırā’atına meşġūl olanlar her ḥâlde emīn olur. Pāzārirtesi günü te’şīri ziyādedür.	Ṭarīķ-i Ḥaḳķ ve hidāyete da’vetde herkese rıfķ u luṭf itmek vācibedendür.
N	Deķāyık-ı mevcūdāta ‘ālim ve esrār-ı ‘ibāda vāķıf ve ḳullarına rıfķ u luṭf ile mu’āmele idici.			
V	‘İbādına rıfķ ve suhūlet vechle merāmını işāl ü iḥsān idici.			
el-Ḥabīr [‘azze ismuhū] İsm-i Şerīfi (Āġāḥ ez-heme çīzhā)				
S	Her nesnenün ḥaḳıķatını bilüp ‘ibādını iḥbār idici.	Ve huve’l- ķāhiru fevķa ‘ibādihi ve huve’l- Ḥaķīmu’l-Ḥabīr (Enam, 6/18)	Sā’at-i ķamerde bir ādem yedi gün zıkrine müdāvemem eylese irāde eylediġi ḥaberler kendüsine ilhām u işāret olunur.	Yatılacağı vaḳt ābdest ile tilāvet ve niyyet olunursa istiḥāre idilmiş olur.
N	‘Ālim ma’nāsına ya’nī ḳullarınun cemī’ ḥāllerini bilici.			

V	Hak Te'âlâ zâhir-i 'ulûma 'alîm olduğu mişillü bevâtinuñ daği küllisini 'alîm ü habîrdür. Bu ma'nâya göre Habîr şifât-ı zâtdan olup muhteber ma'nâsı virilür ise şifât-ı ef'âldür.			
el-Halîm ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Bordbâr)				
S	'Âşileri mu'âhezede rıfk idici ya'nî 'uqûbetde ta'cîl itmeyici.	İnne'llâhe Ġafûrun Halîm (Âl-i İmrân, 3/155)	Kırâ'atna devâm idenlerüñ tehevür 'âdeti ahlâk-ı haseneye tebdil olur. Bed- hüy bir kimsenüñ yanına varıldıkda niyyet idüp oqumalı.	Olur olmaz mahalde izhâr-ı hilm eylemek mücib-i zillet a'dâ-yı bî-inşâfa mağlûbiyyet olmağla be-her hâl iktizâ-yı maşlahata göre hareket lâzımdur.
N	Münkirlerüñ küfr ve 'âşilerüñ 'işyân vaktinde 'uqûbetlerine ta'cîl itmeyüp imhâl ile mu'âhezeyi te'hîr eylemekdür.			
V	'İbâd-ı müznibîne her ân intikâm ve 'uqûbete muqtedir iken hikmet-i bâliğa-i İlâhiyyesine mebnî 'acele itmez.			

[14b-15a]-12

el-'Azîm ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Bozorgvâr)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduğı Äyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	'Äriflerüñ derünlerinde 'ağılla taşavvurdan	Ve huve'l- 'aliyyu'l-'azîm	Ġalben zîkr u kırâ'atını teksîr idenler 'izzü şân bulmağ ve	'Azamet ü kibriyâ Allâh Te'âlâ'ya maşşüş olduğını bilüp ve

	<p>kadri kalup ‘arifinüñ vâridâtından dahi ‘âlî ve mütecâvizdür.</p>	<p>(Bakara, 2/255)</p>	<p>muhtaızır olmayan hastaya şifâ gelmekdür. Peygamberimiz efendimiz gam ve guşsa hâllerinde “lâ ilâhe ille’llâhu’l- ‘azîmu’l-ḥalîm lâ-ilâhe ille’llâhu Rabbu’l-‘arşı’l- ‘azîm. Lâ-ilâhe ille’llâhu Rabbi’s- semavâti’s-seb’i ve Rabbu’l- ‘arşı’l-‘azîm” didigi rivâyât-ı şahîhadandır.</p>	<p>nefslerini gayrı üzerine ‘azîm görmemek ve iğvâ-yı şeyâṭine uyup girü münâza‘a itmemelidir.</p>
N	<p>‘Azamet-i Zât ve kibriyâ-yı şifât ile muttaşif ve ‘azamet ancak Zât-ı Pâk’ına muhtaşşdur. Ya’nî ‘afvî ‘azîm ve gufrânı vâsi’dür. Cemî’-i müznibinüñ günâhlarını ‘afveylemek ‘ind-i İlahisinde bî-kadr u kıymetdür.</p>			
V	<p>Şeyḥuñ mürîdi, üstâduñ şâkirdi, efendinüñ ḥuddâmı nezdinde olan ‘azametleri nâkış olmağla bir şey’e izâfetle temyîz ider. Lâkin Allâh ‘azîmu’ş-şân ḥazretlerinüñ ‘azameti tarîk-i izâfetle olmayup sâ’ir şifâtiyye ve selbiyyesiyle bir ‘azamet-i mutlakadır ki kühini ḥavşala- i beşer ve melek ihâta itmez. Subḥâne’llâhi ‘ammâ yeşifün.</p>			
el-Ġafûr [‘azze ismuhü] İsm-i Şerîfi (Āmorzende)				
S	<p>Kullaruñ günâhlarını tamâmyla setr ü maḥv idicidir.</p>	<p>Vallâhu Ġafûrun Raḥîm (Hucurât, 49/5)</p>	<p>Şalât-i cum‘a ‘aḳabinde yüz kerre tilâvet idenlere âşarı</p>	

N	Qullarınıñ günâhlarını ber-vech-i kemâl setr idici.		mağfîret zühûri havâşşındandır. Kendine hüzn-i inkıbâz-ı kalb gelen kimse bir kâgâda üç şatır olarak "yâ Ğafûr, yâ Ğafûr, yâ Ğafûr" yazup ve ol şatırları bel' yâhud boynına ta'lik eylese şifâ bulacağı meşhûrdur.	
V	'İbâdınıñ zünübını setr idüp 'uyüb u hatâyâsını yarlıgayıcı.			
eş-Şekûr ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Şinâsdâr)				
S	Qullarınıñ şükürlerine derece-i istihâklarından ziyâde ecr virür. Qabûl-i tâ'atda belîğdür.	İnne Rabbenâ le-ğafûrun Şekûr. (Fâtır, 35/34) Le-in şekertum le-ezidennekum. (İbrahim, 14/7)	Bu âyeti bir kâseye şu koyup kırk bir def'a okuyup soñra ol şuyı içse yüzine meş eylese zâyk-ı nefse zaleme-i 'ayna mübtelâ olanlara şifâdur.	
N	Tâ'at u 'ibâdet üzre olan 'ibâd-ı mü'minîne zıkr-i cemîl ile senâ idici yâhud cemî-i 'ibâduñ tâ'at u 'ibâdetleri zâtına râci' olmağla kendisi kâffe-i mañlûkâtına karşı meşkûr dimekdür.			
V	Luğatde ni'met ü ihsânı bilüp halka izhâr u işâ'a ve muhsin ve mün'imi medh ü senâ ve ol ni'meti mün'imüñ hoşlanmadığı yirlere şarf-i isti'mâlden			

	mücânebet itmege dirler. Bu cihetle ism-i Şekûr şifât-ı zât ve sıfât-ı [şübütdür].			
--	---	--	--	--

[15b-16a]-13

el-'Alî ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Mertebe-i hükmden cümleden 'alîdür. Mâ- sivâda aña tefevvuk ve belki tesâvî-i müdde'isi yokdur.		Şeref ü kadri sağır olanlar başına ta'lik eyleseler kebîru's-şeref olur. Ğarîbu'd- diyâr olanlar sâlimen ve gânimen akrabâsıyla buluşur. Faķır olan üzerinde bulundursa gînâyı câlib olur yâd u tezekkâr idenler beyne'n- nâs hüsni ahlâk ile yâd olunur. Ve şîrin görünürler.	Faķır olanlar kuvveti yetdiği kadar kesb ü kârı, zîrâ'at ve ticâreti terk itmemek lazımdur.
N	Ulûhiyyet ve Rubûbiyyet ve 'Azamet-i Zât ve Kemâl-i Şifât ile cümleden şânı 'alî dimekdür.			
V	'Uluvv-ı şânı fevkînde rütbe olmayan mertebe-i refî'a ile bülend ü 'alî yâhud zât u şifât ve ef'âlinde 'ukûl-i beşeriyye ve melekiyyenün medârik ü müntehâsından mürtefi' dimekdür.			
el-Kebîr ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Bozorg ve Girânpâye)				
S	Cümleden ziyâde celâletlüdür.	İnne'llâhe kâne 'aliyyen kebîrâ	Zâkir-i dâ'imîne fetḥ-i bâb-i 'ilm ü ma'rifet ve a'yun-ı nâsda	Sâ'at-i Müşterîde daḥi tilâvet olunur ise ekâbir ile muşâhabet ve
N	Kebîr kibriyâdan	(Nîsâ, 4/34)		

	me'hûz olarak ekber ve a'zam ma'nâsınadır.		hürmet hâşıl olup ta'âm üzerine okunsa zevceyn beynlerinde olan burüdet mübeddel-i şulh u muvâfaqat olur.	huşûl-i maţlab cümle-i havâşşındandır.
V	Luğatde 'uluvv-ı şân ve rütbe cihetiyle ulu ve bozorg dimekdür. Nezd-i İlahisinde her şey sağır ve haķır ve zât-ı ecell ü a'lâsı ezelen ebeden kemâl-i zât ve kemâl-i şifât vücûdıyla kebîrdür.			
el-Hafîz ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Nigâhdârende)				
S	Her şeyde hâfız-ı belîğ O'dur ve muhâfaza-i maḥlûkât fi'l-ḥaķıķa Aña maḥşûşdur.		Zıkr idenlere düşmen ḥaml idemez yazup boynına ta'lik eylese ḥaşerât u sibâ'dan zarar u ziyân irişmez mahall-i ḥaţarda ve 'illet-i sâriyenüñ def'i için kırâ'atı mü'essirdür.	
N	Fa'ıl bi-ma'nâ fâ'ildür. Cemî'-i mevcûdâtı kıyâm-ı vücûd ve kemâl-i 'atâ-yı vücûd ile hıfz idici.			
V	Mevcûdâtı dilediği müddetde ḥalel ve zevâlden hıfz u ḥirâset idici.			

[16b-17a]-14

el-Mukîṭ ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Zâd-dehende)				
Esâmî-i Şurrâḥ	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zıkr ü Tilâvet	İzâḥât
S	Her nefse kût ya'nî muḥtâc	Ve kâne'llâhu 'alâ	Yedi kerre kırâ'at idüp	Silâḥ ile ḥaşma muķâbele

	oldukları azıklarını virici.	kulli şey'in Mukītā	ba'de pāk toprak bardak üzerine yazup şuyını içen	esnāsında tilāveti galebe vü nuşret havāşşındandır.
N	Rızq virici.	(Nisâ, 4/85)	vaşset-i seferden emniyyet ve tıfl-ı şağire içürülse bukāsına sükūnet ve şā'im olan kimse pāk toprak bir bardak üzerine yazup şu ile ısladup koqlasa za'f-i hāli gidüp kuvvet bulacağını menkūldür.	
V	Hakk Te'ālā eşbāh u ervāha aqvāt-ı bedeniyye vü rūhāniyyeyi halk u işāl idici ve her şey'ün hesābını bilici.			
el-Hasīb ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerifi (Pesendide ve Şomārende ¹⁴)				
S	Ehl-i tevekküle kāfiyü'l-mühimmāt ve rüz-ı 'arāşāda hāsibu'l-ḥalāyık	Ve kāne'llāhu 'alā kulli şey'in ḥasībā (Nisâ, 4/86)	Sū-i cār-ı bed qarīnden ve sirka ve işābet-i 'ayndan ve şerr-i 'adū ve ḥasūddan ḥavf idenler yevm-i ḥamīden bed'e ile yidi gün 'ale't-tevālī ṭulū'u'ş-şemsden muḳaddem ve gurūbdan soñra yetmiş yedi kerre kırā'at iderse maḥfūz olur.	Muḳīt ve Ḥasīb, bu iki ism-i şerif Sūre-i Nisā'dadır.
N	Ḳullarınuñ umūrında kāfi ve ihtiyāc-ı ğayrdan munezzeh.			
V	Allāh Te'ālā kāfiyun fi'l-umūr ve ḥasibu'[l-]ḥalki maḥşūr[dur].			
el-Celīl İsm-i Şerifi (Bozorg-ter)				
S	Celālet Kendine [maḥşūşdur] ve āsmān u zemīnde 'azamet-i şānı sābitdür.	"Zu'l-Celāli ve'l-İkrām" (Rahman, 55/27) lafzından me'ḥūzdür.	Şubḥ u mesā zikrine devām idenlerde mehābet ḥāşıl olur. Mecāzı	

¹⁴ Metinde "Şomārkon" şeklinde yazılmış.

N	Nu'ût-ı celâl ve şifât-ı kemâl ve te'kaddes-i zât ile muttaşif.		ḥaḳîkâta tahvîl ve ğamı şadlıĝa tebdîl itmek ve müdâfi'-i mühlîkeden ḥalâş olmaĝ ve 'unf ile mu'âmele idenlerde aḥlâk-ı ḥamîde zuhûr itmek me'mûldür.	
V	Ḳuddûs gibi şifât-ı tenzîhiyyedendür. Luĝatde 'azîm ü 'âlî ma'nâsına olmaĝın Kebîr, kâmilun fi'z-zât; Celîl, kâmilun fi's-şifât, 'Azîm; kâmilun fi'z-zât ve's-şifât ma'nâlarına olur.			

[17b-18a]-15

el-Kerîm ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Nîkû-kâr-ı Bisyar-dehinde)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduĝı Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Cemî'-i ḥalkına cûd u kerem ile nazâr idüp eksâr-ı menâfi' idici.	" Fe inne Rabbî Ğaniyyun Kerîm" (Neml, 27/40) ¹⁵ ve	Yatacaĝı zamân kırâ'at eylese kulûb-ı nâsa ol kimsenün ikrâmını illâ ¹⁶ eyler. Faḳîri ğanî ve nâ-tuvâna kuvvet virür. Dûcâr-ı cefâ vu meşakkât olana kırâ'atı devâdur.	Süre-i İnfiṭâr'dadır. Bir faḳîr kimse ğanî olmaĝ için kesb ü kârı terk itmemeli. İnsân kuvvetlenmek için çalışup ḥadd-i i'tidâlde yimeli içmeli.
N	Menâfi' i cem' ile muhtâc olanlara i'tâ idici.	"İnne ekremekum 'inde'llâhi etkâkum". (Hucurât, 49/13)		
V	Min-ĝayri mes'ele ve lâ-vesîle ikrâm u i'tâ idici yâḥud va'dine vefâ va'idini 'avf idici dimekdür.			
er-Raḳîb ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Nigehbân)				
S	Hıfz u vikâye vechle nazârını dâ'im kılcı.	Süre-i Aḥzâb'dadır. (33/52)	Hâşşesi hıfz-ı mâl u 'iyâldür. Mâlı zâyi' olan kimse kırâ'atını	

¹⁵ Metinde "İnne'llâhe le-Ğaniyyun kerîm" şeklinde yanlış yazılmış. Böyle bir ayet bulunmamaktadır.¹⁶ Metinde "ilgâ" şeklinde yazılmış.

N	Hâfız ve gözleyici.		teksîr eylese bulunur. Yâhud yirine gelür. Hâmile üzerine yidi kerre okusa suhûletle	
V	Hâfız ve nigezbân ve cemî' zamânda ve her hâl ü mekânda mevcûdâtüñ kâffesini görücü ve hıfz u hîrâset idici.		çoğurur. Havf eylediği şahsuñ boynına elini koyup yidi kerre kırâ'at eylese havf u haşyeti gidüp emîn olur.	
el-Mucîb ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Pâsoh-konende)				
S	'İbâduñ niyâzlarını kabûl ve du'âlarını karîn-i huşûl idici.	Sûre-i Hüd'dadır. (11/61) Ud'ünî estecib lekum. (Mümin, 40/60)	Hâşşası ma'a'z-zikri du'â esrâ'-ı icâbet ile müstecâb olmağdur. Bir şeyden havf iden kimse kırâ'at eylese emânu'llâhda bulunur.	'Abd-ı mü'min evvelâ evâmir-i İlahiyyeye şâniyen su'âl-i sâ'ile lutf u nevâzişle icâbet eylemekdür.
N	Zât-ı pâkını tevhîd idenlerüñ du'âlarına icâbet ve tã'at u inkiyâdlarıñ kabûl idici.			
V	Merâm-ı sâ'ili is'âf ile ve du'â-yı dâ'î'i icâbet ile ve zarûret-i muẓtarrını kifâyet ile muķâbele idici.			

[18b-19a]-16

el-Vâsî' ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Ferâh-baḥşîş)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduğı Âyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet	İzâhât
S	Her şey'e rahmet ve 'ilmi şâmil.	Sûre-i Nisâ'da "Ve	Hâsed misillü marâzlardan	
N	Yâ vâsî'u'l-vucûd ma'nâsınadır.	kâne'llâhu vâsî'an ḥakîmâ ¹⁷ ".	selâmet ve kanâ'at ile huşûl-i si'a-i	

¹⁷ Metinde "alîmâ" şeklinde yanlış yazılmış.

V	Dergâh-ı Rubûbiyyetden cemî'-ı mes'ûlât ve erzâkı mu'tî ve vucûd u ihsânı kâfi ve 'ilm ü rahmeti cümle-i eşyâyı muhît ü şâmil.	(Nisa, 4/130)	hâle sebep ve şadra müceb-i 'âfiyet olup zâkir-i dâ'imine vesâ'et-i ma'âş ve kifâyet-i merâm hâşıl olur. Müsteħak ve ğayr-ı müsteħak kâffe-i 'ibâdı üzerine in'âm u ihsânı bî-nihâyedür. Vüs'at-i ma'âş için esbâbına teşebbüs itmek daħi lâzımdur.	
el-Hakîm ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Nikû-kâred Dorost-goftâr)				
S	Halk eylediği her şeyde hikmet-i hafiyeye ve celîlesini icrâ ve maħall-i lâyıķına vaz' u edâ idici.	Ve kâne'llâhu 'azîzen ħakîmâ (Fetih, 48/7)	Kırâ'atını def'-i devâhî ve fetħ-i bâb-ı ħikmet ider ve aşhâb-ı ğumûmuñ ğamdan ħalâşlarına sebep olur.	Qur'an-ı Kerîm'de keşret üzere mezkûrdur.
N	Her şey'i mevķi'-i lâyıķına vaz' idici ve her işlediği nesne muħkem ü metîn olıcı veyâħud kemâl-i ħikmeti cihetiyle ef'âli 'abeşden ħâlî bulunıcı.			
V	Hâkim ma'nâsınadır. İmâm Ğazâlî ħazretleri ħikmet-i eşyâyı efzal-i 'ulûm ile bilmekdür diyü ta'rîf eylemişdür.			
el-Vedûd ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Düstdâr-ı mu'tî'ât)				
S	Mü'minleri sevici her fâ'ilden ħayra râzî olıcudur.	Süre-i Burûc'da "Ve huve'l-	Miyân-ı nâsda ve zevceyn beyninde şübüt-ı muħabbet ve	
N	Kemâl-i rızâ ile muttaşif ya'nî	ĝafûru'l-vedûd"		

	enbiyâ vü evliyâ ve cemî'-i mü'min-i muṭî'i sevici ve 'amellerinden ve ṭā'atlarından râzî olıcı.	(Burûc, 85/14)	meveddet olmak için ṭā'âm üzerine biñ kerre okuyup tenâvül olunması nâfi'dür. Hevâ-yı nefsanîsini ḥayra tebdil etmek ve beyne'n-nâs mergûb ve memdûḥ olmak için tilâveti müfiddür.	
V	Luğatde muḥibb ma'nâsına olup vedd ü muḥabbeti peygamberimizün emr ü nehylerine imtişâl ve mütâba'atda aramayanlar muḥabbetu'llâhdan maḥrûmdurlar.			

[19b-20a]-17

el-Mecîd ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Bozorgvâr)				
Esâmî-i Şurrâḥ	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduğu Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet	İzâhât
S	'Uluvv-i zât[la] mevşûf ve ḥüsn-i ef'âlu'llâhla ma'rûfdur.		Ḥüsn-i ḥâl ve aḥlâḳ-ı ḥamîde ile muttaşif olmak için kırâ'atı mervîdür. Sinni elliyi tecâvüz itmeyerek abraş olan ve marâz-ı cüzzâmdan ḥavf iden her ayuñ on üç, on dört, on beşinci günleri şâ'im olup ifṭâr vakitlerinde çokça kırâ'at eyleye.	Kitâb-ı Kerîm'de üç mevzu'da mezkûrdur.
N	Şerîf ü kerîm ve keşîru'l-ḥayr			Bu ism-i şerîf ism-i Cemîl, Vehhâb, Kerîm isimlerini câmi'dür.
V	Zâten ve fi'len şeref-i kâmil ve mülk-i vâsi' şâhibi vâsi'u'l-kerem cemîlu'l-'atâya ve keşîru'l-iḥsân ile tefsîr itmişdür.			
el-Bâ'is ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Ber-engîzende)				
S	Dünyâda peygamberânı, 'uḳbâda emvâtı bi'l-iḥyâ'a irsâl idici.	"İnne'llâhe yeb'âsu men fi'l-ḳubûri" (Hac, 22/7) âyet-i	Nevmi vaḳtinde şadrı üzerine vaż'-ı yed iderek yüz kerre zikr eylese	Cem'iyyet-i eşḳiyâ ve şerr-i a'dâdan necât ve iftirâdan ḥalâş için beş yüz

N	‘İbādına tarîk-i Hakk’ı irâ’e için enbiyâ irsâl idici yâhud cemî’ zi-rûhı öldürdükden soñra kıyâmet günü diri kılp maşere ve mevkıf-ı hesâba getürici.	kerîmesinden müstefâddur.	qalbi nür-i îmânla münevver ve ‘ilm-i hikmet ile merzûk olur.	yetmiş üç kerre zıkr olunması mücerredür.
V	Qubûrda olanları su’âl u hesâb için yevm-i haşr u neşrde dirildici yâhud sa’adet-i ‘uzmâya nâ’il olsunlar ve îmân u İslâm’ı bilsünler için rûsul-i kirâm hazarâtını ba’s u irsâl idici veyâhud ekl idüp ‘ibâdât u tâ’atda kâ’im olsunlar için mahlûkâtına rızkların virici.			
eş-Şehîd İsm-i Şerîfi (Guvâh)				
S	Maahlûkuñ şûrî ve ma’nevî ahvâl u ef’âlini müshâhede ider. Anlaruñ hıçbiri aña maħfî olmaz.	İnne’llâhe ‘alâ kulli şey’in şehîd (Hac, 22/17)	Veled-i ‘âşînuñ ve zevce-i ğayr-ı şâliha olan zevcenüñ cebhesi üzerine iki ellerini vaz’ ve başını semt-i semâya ref’ ile yigirmi bir kerre yâ Şehîd dise işlâhlarına kâfidür.	Şehîdüñ ma’nası ‘Alîm, Ĥabîr ma’nalarına qarıbdür.
N	‘İlminden bir şey hâric ve ġâ’ib olmaz.			
V	Hakk Te’âlâ’nuñ ‘ilminden aşlâ bir nesne ġâ’ib olmayup mecmû’-ı eşyâ ‘ilminde			

	hâzırdur. Yâhud Ḥabîr bâtın-ı eşyâyı bilici ma'nāsına olduğu gibi Şehîd daḥi zâhir-i eşyâyı bilici ma'nâsnadır.			
--	--	--	--	--

[20b-21a]-18

el-Ḥaḫḫ ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Sezâ ne-Cudâ ĩ)				
Esâmî-i Şurrâḥ	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğu Āyet-i Kerîme	Ḥaşşası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet	İzâhât
S	Zâtına taḡayyür ve zevâl târî olmaz. Mevcüd-ı ezeli ve ebedîdür.	Fe-te'âle'llâhu'l-meliku'l-ḫaḫḫ (Müminun, 23/116)	Murebba'u'ş-şekl bir kâğaduñ erkân-ı erba'asına yazup vaḫt-i seḫerde ol kâğadı avucunuñ içine koyup cânib-i semâya kalduran kimsenüñ mühimm işi âsân olur.	
N	Ulûhiyyeti şâbit ve müteḫaḫḫık ve mevcüd.			
V	Allâh Te'âlâ zevâl, 'adem, taḡayyür ḫabûl itmez mevcüd-ı ezeli vü ebedî ve ulûhiyyet ü vaḫdâniyyetinde şâbit dimekdür.			
el-Vekîl ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Kâr-rân)				
S	Nâsuñ umûr u erzâḫın ta'ahhüd idici.	Ve kefâ bi'llâhi vekîlâ. (Ahzab, 33/3)	Seferde ḫırâ'atı zafer ve nuşreti mücibdür.	Şehîd, Ḥaḫḫ, Vekîl bu üç ism-i şerîf mevâzi'-i 'adîde-i Ḳur'âniyye'de vâḫi'dür. Ve tevekkülün ma'nası ba'zı cümleñün zannı gibi degüldür. İnsân ḫalb ile tedbiri ve beden ile kesbi terk ü ta'tîl itmek olamaz.
N	Erzâḫ-ı 'ibâda kefil, dünyâ ve âḫiretde umûr-ı 'ibâd ḫükm-i İlâhîsine müvekkel ü müfevvezdür.			
V	Luḡatde bir âdemün bir işi kendüsine bi'l-küllîye tefvîz ü			

	<p>sipâriş olunduğı kimsedür. Yâhud hâfız ma'nâsınadır. Hakk Te'âlâ umûr-ı ibâda kâ'im ve meşâlihiine mütekeffil ve her umûrda kullarına kâfidür. 'Abd-i mü'min cemî'-i umûrını hakka tefvîz ü tevekkül itmek gerekdür.</p>			<p>Tevekkülle¹⁸ ve 'amel-ile maķâşid u maṭlûba sa'yinden zâhir ü peydâ olur. Meşelâ toḫluk murâd iden tenâvül-i ta'âmı veled maṭlûb eyleyen izdivâcı terk eylemek cünündür. Ve şer'en haramdır.</p>
el-Ḳavî ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Tevânâ)				
S	<p>Mübâlağa ile kuvvet ü kudret şâhibidür ki murâdını icrâda kendine meşakḫat hâşıl olmaz.</p>	<p>Sûre-i Hacc'dadır. "İnne'llâhe le-ḳaviyyun 'Azîz". (Hac, 22/74)</p>	<p>Bu isme meşgûl olanlar kendü nefis ve sâ'ir a'dâsı üzerlerine ḳavî olmak hâşşasındandır. Şerr-i rîḫ ve kuvvet-i mâ ü nârdan ḫavf idenler vird eyleseler nâfi'dür.</p>	
N	<p>Her şey'e ḳâdir ve emr u hükmini icrâ vü infâz üzere cümleye ğâlib dimekdür.</p>			
V	<p>Hakk Te'âlâ zât u şifât u ef'âlinde ašlâ kendüye za'f u noḫşân 'arîz ve lâḫik olmaz. Ḳuvvetüñ ma'nâsı derece-i kemâle bâliğa olan kudret-i tämme olmağla Hakk Celle ve 'Alâ bu ma'nâ ile ḳavîdür.</p>			

[21b-22a]-19

¹⁸ Metinde "tevekkülün" şeklinde yazılmış.

el-Metîn [‘azze şe‘nuhū] İsm-i Şerîfi (Ustuvârkâr)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma‘nâsı	Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ’it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Sübûtü vâcib olan şifātuñ birini bir kimse andan izâleye kâdir ü gâlib olamaz.	“Yef’alu’llâhu mâ yeşâ’u” (İbrahim, 14/27) ve “yaħkumu mâ yurîd” (Mâide, 5/1) “İnne’llâhe huve’r-rezzâku zu’l-kuvveti’l-metîn” (Zâriyât, 51/58)	Südi az olan za’ifu’l-bünye hatunlar bir temîz kâseye yazup şürb eylese südi teksîr idecegi ve bir kimse def’-i gâzab için bir ism-i şerîfi ‘adedince beş yüz kerre kırâ’atna devâm eylese hiddet ü gâzabı def’ olacağı mervîdür.	
N	Şedîdü’l-kuvve ya‘nî ef’âlinde kendüye meşakkat ü ta‘abu külfet lâhiķ olamaz. Bâliġu’l-kuudre dimekdür.			
V	Şedîdü’l-kuvve ma‘nâsı virilür. Zirâ kuvvet kudret-i tämme üzerine delâlet ider. Ma‘nâ-yı metîn Allâh Te‘âlâ kuvvetinde mādde ve sebebe muhtâç olmayup min-küllî’l-vucûh gâlibdür.			
el-Velî [‘azze ismuhū] İsm-i Şerîfi (Düst)				
S	Haķķ Te‘âlâ hazretleri ‘avn u nuşretle mü‘minlerüñ kârlarıñ teysîr iderek mazhar-ı rızâsı idicidür.	Ve huve’l-veliyyu’l-ħamîd (Şura, 42/28)	Bir kimse zevcesi ‘indine duġûl ve ġurücında bu ism-i şerîfi ġalbiyle zîkr eylese beynleri işlâh olunur. Zîkrine müdâvemet idenlerüñ ġadri a‘lâ ve ġalbi mücellâ ve a‘dâ vü ġuşemâsı perîşân olacağı	
N	Cemî‘-i mevcûdât-ı ‘ulviyye ve maġlûġât-ı süfliyyenüñ umûr-ı aġvâlini dünyâ ve âġiretde			

	mütevelli ve mutaşarrif ma'nâsınadır.		ve kendisi dâ'ire-i velâyete duhûl idecegi menkûldür.	
V	Ānen fe- ānen cemī'-i mahlūkātına huşūşan müminîn-i müttekîne in'âm u ihsânını mutâhhir u mu'tî dimekdür. Luğatde bir âdemüñ dostına ve yâr u şadîkine ve mu'în u naşîrine velî dinildigine binâ'en bu ism-i şerîf muhibb ü nâşır ma'nâlarıyla daği tefsîr olunur.			
el-Ĥamîd ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Sutûde)				
S	Maĥmûdu'l- fa' 'âl memdühu'l- huşşâl ve cümle ehl-i ĥamdüñ ĥamd ü şenâları aña râci'dür.		Müdâvemet idenler için aĥlâk u aqvâl u ef'âlinde meĥâmid-i keşîre ĥâşıl olacağı ve kelâmında fuĥş-ı ziyâde olanlarıñ bir kâseye yazılıp şuyı içirilse fuĥş- gûluk zâ'il olur. Zâhirde feşâhat-ı lisân peydâ itmek ve bâtında kuvâ-yı nefsâniyyeyi terk ile taqvâya sülûk itmek için kırâ'atı ĥâşşasındandır.	Velî, Ĥamîd bu iki ism-i şerîf Ĥur'ân'da çok maĥallde mezkûrdur.
N	Cemî' kemâlât ile muttaşif ve neĥâyışdan 'ârî vü münezzeh Ĥaĥĥ Te'âlâ 'azamet-i zâtını izhâr ile kendi zâtına ĥamd ü şenâ eylediği ecilden ve enbiyâ vü evliyâ cemî' mü'minleri îmân u tâtırları muĥâbelesinde medĥ ü şenâ			

	eylediginden hâmid ma'nâsına da olur.			
V	Mahmūd ile tefsîr olunur ki vaşf-ı cemîl olan hamd ü şenâya müsteḥakk dimekdür. Ḥaḳḳ Te'âlâ ezelen kendü nefsi için hamîd ve ebeden 'ibâdınıñ hamdleriyle maḥmūd olmak ḥasebiyle ma'nâ- yı hamîd şifât-ı celâl ve 'uluvv-i kemâlle ve ol sebeble zâkirînuñ zıkrinden istiğnâya râci' olur.			

[22b-23a]-20

el-Muḥşî ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Şomârende)				
Esâmî-i Şurrâḥ	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduğı Āyet-i Kerîme	Ḥaşşası ve Şerâ'it-i Zıkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Eşyânuñ kemiyet ve 'adedleriñ bilür ve 'ilminden hiçbir şey ḥafi degüldür.	Süre-i Cinn'de (72/28)	Ḥesâb ve 'azâb-ı yevm-i kıyâmetden ḥavf idenler leyle-i cum'ada biñ kerre kırâ'at iderse Ḥaḳḳ Te'âlâ teshîl-i ḥesâb u 'azâb eyler. İstedigi şey şu'ürından zâ'il ve nisyânı gâlib olanlar ve gicede yalnız yatmağdan ihtirâz u ḥaşyet idenler tilâvet eyleseler zihni tâm ve vahşe[t]i	
N	'İlm ma'nâsınadır. Zîrâ 'add u iḥşâ 'ilmi müstelzimdür.			
V	Cemî' ma'lümü iḥşâ vü iḥâṭa idici, 'âlim ü dânadur. Kâdir ma'nâsı daḥi virilür.			

			zâ'il olacağı mervîdür.	
el-Mubdî ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Âferînde-i Nohostbâr)				
S	Eşyâyı ilk ve bî-misâl olarak vücûda getürici.	Süre-i Burûc'da ¹⁹ "İnehû huve yubdi'ü ve yu'id"	Hâmile hatunlar batını üzerine zevci şehâdet barmağıyla tedvîr iderek yigirmi yâhud yigirmi toktuz kerre okursa bi- izni'llâh hamli düşmeyüp sâbit olmak hâşşasındandır. Bir muhibb-i muhlîşi rü'yâda müşâhede için kırâ'atı mervîdür.	'Arabada sarşılmaq ağır bir şey kaldurmak gibi şeylerden mücânebet şartı- ile.
N	İzhâr idici.			
V	Kâ'inâtı min ğayri sebki mislihâ icâd idici.	(Burûc, 85/13)		
el-Mu'id ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Âferînde-i Diğer-bâr)				
S	Zî-rûhı ba'de'l-imâte yevm-i kıyâmetde tekrâr ihyâ idici.	Süre-i Rûm'da "Ve huve'l- lezî yebde'u'l- halka summe yu'iduhu" (Rûm, 30/27) âyet-i kerîmesinden me'hûzdür.	Hâşşası korktuğundan emîn ve ümîdine nâ'il olmağdur "yâ Mubdî, yâ Mu'id" kırâ'atı nisyâna devâ-yı küllîdür.	Şar'alı ve ba'zen meczûb gibi olanlar tilâvet eyleseler halâş olacağı mücerredür.
N	Halk helâk olduğdan-soñra Hakk Te'âlâ anları zinde kılup i'âde ider.			
V	Hakk Te'âlâ halk u icâd için mebde'vü ba'sü nuşür için mu'iddür.			

[23b-24a]-21

el-Muhyî ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Zinde-konende)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğı Kerîme	Âyet-i Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet	Hâşşası ve İzâhât
S	Zî-rûhuñ ve nâmîleruñ	Bu ism-i şerîf "yuhyî ve	Hastalığı şihhata tebdîli ve	

¹⁹ Metinde "Süre-i İzrâb'da" şeklinde yazılmıştır.

	mādde-i ḥayāt ve nemālarını ḥalk u icād idici.	yumūtu” (Mümin, 40/68) āyet-i celīlesinden me’ḥūzdur.	ḡam u ḡuşşaya dūçār olanı şād ve mürde dilleri ihyā itmek için kırā’atı müfid olacağı mervīdür.	
N	Ḥayāt ḥalk idici ve ölmüşleri diri kılıcı dimekdür ki ḥayāt-ı ḥaḳīkī ve ḥayāt-ı ma’nevī olmaḳdan e’ammdur. Ḥayāt-ı ḥaḳīkī nefḥ-i rūḥ ile olur. Ḥayāt-ı ma’nevī ‘ilm ü imān ve ‘amel-i şālih ve ma’rifetu’llāh ile olur.			
V	Ma’nāsı zu’l-ḥayāt dimekdür. Ḥayāt şıfat-ı ḳadīme-i İllāhiyyedür. Cümle mevcūdātta ḥattā cemādātta daḥi sırr-ı ḥayāt vardur ki ol ḥayāt ile ḥaḳḳa irtibāḫ bulmuşlardur. Bu ḥayāt-ı ḥaḳīkiyye-i zātiyye rūḥ-ı insānī ve ḥayvāniyyetüñ ²⁰ irāş itdiği ḥayātdan ḡayrı olup keşf-i şaḥīḫ ile bilinür. Zīrā ḥāricde eşeri yoḳdur. Belki maḥsūs olan mücerred şıfat-ı ḥayātuñ mevşūfı olan nesnedür.			

²⁰ Metinde “ḥayvānāniyyetüñ” şeklinde yazılmış.

el-Mumît İsm-i Şerîfi (Mîrânende)				
S	Rûhî olanlarıñ rûhlarını irâde eyledükde izâle idüp nemâsı olanlarıñ nemâlarını kaç' u te'hîr ile hayâtlarıñ ma'hu ma'dûm idici.	Sûre-i Rûm'da "Halâka'l-mevte ve'l-hayâte" (Mülk, 67/2)	Nefse ²¹ harekete kudreti olmayan kimse 'inde'n-nevm şadı üzre vaz'-ı yed ile ism-i şerîf-i mezkûrî kırâ'at iderek nâ'im olsa Haqq Te'alâ anuñ nefsinî mutî' ve mutma'inne eyler.	Şavm u perhîz üzre bulundığı hâlde tilâvetine devâm idenler 'adû şerrinden hâlâş olacağı mücerredür.
N	Cümle cānlu olanları öldürici ve mevti halk idici.			
V	Hâlıkü'l-mevt dimekdür ki ma'nâ icâda rucû' ider ve ba'zen ihyâ vü imâte kalbe nisbetle ma'nâyı uhrâ hâ'iz olur. Haqq Te'alâ: "Yuđillu men yeşâ'u ve yehdî men yeşâ'" (Fâtır, 35/8) olmağla ervâhla ecsâmı ihyâ vü imâte eylediği mişillü kulüb-i muvaḥḥidîni daḥî nûr-ı imân ve ma'rifetle ihyâ ve 'ârîza-i ğaflet ve vesvese ile imâte ider.			
el-Hayyu ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Hemîşe Zinde)				
S	Ezel-i âzâlden ebedü'l-âbâd hayy u bâkîdür.	Allâhu lâ-ilâhe illâ huve'l-hayyu'l-gayyûm.	Ḥasta ve nâ-tüvâna kuvvet ve def'-i melâmet için	

²¹ Metinde bu kelimeden önce "Kes" sözcüğü yer almaktadır.

	Kendisine aşlā fenā tārī olmaz.	(Bakara, 2/255)	vaqt-i seherde tilāveti nāfi'dür.	
N	Diri dimekdür. Lākin hayāt-ı İlāhiyye maḥlūḳātuñ hayātına müşābih ve mümāşil degüldür. Belki Ḥaḳḳ Te'ālā ile kā'im bir şıfatdur ki bizim hayātımız gibi aña mevt tārī olmaz. Ezelidür, ebedidür.			
V	Ḥaḳḳ Te'ālā 'ilmen ve kudreten hayāt-ı ebediyye ile hayy olup zāt-ı ecell ü a'lāsına aşlā fenā vü mevt 'acz u naḳş 'arız olmaz.			

[24b-25a]-22

el-Ḳayyūm [‘azze şe’nuhū] İsm-i Şerifi (Pâyende)				
Esāmī-i Şurrāḥ	[Türkçe] Ma'nası	Dāḥil Olduğu Āyet-i Kerīme	Ḥāşşası ve Şerā'it-i Zıkr ü Tilāvet	İzāḥāt
S	Ḥalāyıkuñ lāzimelerini iḥzāra ve her şeyi inşāya ve ḥıfz u tedbīr esāsına kemāl-i kudretle kā'im.	Āyetü'l-Kursī'dedür. (Bakara, 2/255)	Zāten ve şıfāten, ḳavlen ve fi'len ḥuşūl-i ḳıyām ve ḳayyūmiyyet olmağla ism-i Ḥayy'dan	
N	Bi-nefsihī kā'im; ya'nī var olmakda ḡayra muḥtāc degül. Devām-ı vücūdında ve 'atā-yı vücūdında mu'ayyen ve		mücerred olarak zıkr iden kimseden nevm-i ḡaflet zā'il olur. Ve her gün kırk kerre "Yā Ḳayyūm lā ilāhe illā ente"	

	hâfıza muhtâc degül.		diyenler fâ'ide-i 'azîme bulur.	
V	İşbu ism-i Hâlık, Mebde', Rezzâk, Hâsib, 'Alîm esmâ-i şerîflerini mutazammındur.			
el-Vâcid ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Tevânger)				
S	Ġanî-i ġayr-ı muhtâc.	"Ve vecedeke 'âilen fe-aġnâ" (Duha, 93/8) âyet-i kerîmesinden me'hûzdür.	Aşhâb-ı mekr ü hîl[enü]ñ şerrinden ve sâhîrlerüñ sihri te'sîrinden emîn ü müsterîh olmağ ve sihri ibtâl itmek hâşşesindendür.	
N	Bir ġanî-i muhtâkdur ki bir nesneye muhtâc olmaksızın cemî' eşyâya mâlikdür.			
V	Ebedî ġanî ve cümle[den] müstaġnî ve her neyi dilerse o mevcûddur.			
el-Mâcid ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Bozorgvâr)				
S	'Azamet ve şeref-i zât ile muttaşîfdur.	Lafz-ı Mecîd'den me'hûzdür.	Uykusu gelinceye kadar kırâ'at itmeli Hâkğ Te'âlâ muğadder eylediği şey'i menâmda izhâr eyler. Def'-i mazarrat ve nuhûset için bu ism-i şerîfüñ 'adediyle kırğ sekiz kerre kırâ'at idenüñ du'âsı serî'u'l-ğabûl olmağ mervîdür.	
N	Mu'azzam u mükerrem ve vâsi'u'l-keremdür.			
V	Ma'nâ cihetinden ism-i Mecîd gibidür. Şu kadar farkı vardır ki "vâki'u'l-kerem ve'n-ni'am" ile tefsîr olunur.			

[25b-26a]-23

el-Vâhid ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Yegâne)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğı Kerîme	Ġâşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât

S	Zātında ve şifātında ve ef'ālinde nazīri olmamağla müteferriid.		Ḥalvet ve tenhālīkdan dehşeti olan kimse kırā'at eylese kalbi kuvvet ü itmīnān kesb idüp haşyeti zā'il olur. Terk-i mā-sivā ve nūr-ı vāhid kalbini memlū ider.	
N	Zātında ve şifātında ve ef'ālinde ve nazīri olmayan ferd-i vāhiddür.			
V	Allāh Te'ālā zāt u şifāt u ef'ālinde leyse ke-mislihi şey'un fi'l-arzi ve lā fi's-semā'i'dür. Zātında müteferriiddür ki kâbil-i inkisām ve tecezzī degüldür. Ve şifātında vāhiddür ki kendüsi bir şey'e ve bir şey aña şebīh degüldür ve ef'ālinde vāhiddür ki şerīki ve nazīri yokdur.			
el-Eḥad ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerīfi				
S	Hıçbir vechle mümāşil[i] yok münferiddür. Tecezzī kabül itmez. Ve ihtiyāc kendi haqqında mutaşavver degüldür.	Ḳul huve'llāhu Eḥad. (İhlas, 112/1)	Seferde refiği bulunmayup yolda münferiden bulunan ādem kirāren tilāvetine diqqat eylese aña refiḳ irsāl olunmaḳ ve ḳorḳucı kimse be-her yüz biñ kerre kırā'at eylese ḥavfı zā'il olmak muḳarrerdür. Göñülde olan	Tefsīr-i ihlāşda menḳüldür. Allāhu Zu'l-Celāl; Vāhidun bi'z-zāt, mütevaḥḫidun fi-zātihi ve münferidun fi-şifātihi dimekdür.
N	Lā şerīke leh			
V	Zāt-ı ulūhiyyetine ta'addüd ü iştirāk aşlā taṭarruḳ itmez.			

			ğamı def' ve hubb-ı dünyâyı def' ve kalbi nür- ı İlähî ile tenvîr itmek için oğunması menkûldür.	
eş-Şamed ['azze şe'nuhü] İsm-i Şerîfi				
S	Ekl ü şürbden ve nevmden münezzehdür. Cemî'-i havâ'icde kendine cümle mâ-sivâ muhtâcdur.	Süre-i İhlâş'da Allâhu'ş- şamed (İhlas, 112/2)		
N	'Azamet ü kibriyâ zâtında nihâyet bulmuş yâhud dâ'im ü bâkî yâhud cemî' muhtâclar hâcetlerinde ancağ anı kaşd iderler. Yâhud cemî' mâ-sivâ kendüye muhtâc ve kendi zâtında ve şifâtında mahlûğdan bir ferde muhtâc degüldür. Ve ihtiyâcdan münezzehdür dimekdür.			
V	Maḥlûkātuñ cümlesi cemî' aḥvâlde aña muhtâc ve zât-ı ecell ü a'lâsı müstağnî-i 'anî'l- ğayr dimekdür. İmâm 'Alî efendimizden bir rivâyete göre Şamed'üñ ma'nası "lem			

	yelid ve lem yüled"dür.			
--	----------------------------	--	--	--

[26b-27a]-24

el-Kâdir [‘azze ismuhu] İsm-i Şerîfi (Tevânâ)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğu Âyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zikr ü Tilâvet	İzâhât
S	Zâtında ezeli olan halk ve tekvîn-i şîfat-ile her murâd eylediği şey'e kudreti nâfiz ve 'aczen münezzehdür.	Süre-i En'âm'da (6/37) "Vallâhu 'alâ kulli şey'in kâdir" (Âl-i İmrân, 3/189) ve "huve'l-kâdiru 'alâ en yeb'ase 'aleykum" (Enâm, 6/65)	Âb-dest aldukdan-şoñra kırâ'at olunur ise haşmına galebede mü'essir olduğu menkûldür.	
N	İrâde-i ezeliyye ve meşîyyet-i kadîmesi ta'alluğ iden bi'l-cümle mümkinâtı kudret-i kâmile ile halk u icâda kâdir dimekdür.			
V	Hakk Te'âlâ icâdını irâde eylediği her mümküni min-ğayri mu'in ibdâ' u icâda muktedir zû-kudret dimekdür.			
el-Muktedir [‘azze şe'nuhü] İsm-i Şerîfi (Tevânâ)				
S	Kuvvet ü kudret ile her nesneyi icâda müzâhim ü mu'arızı yokdur. Esbâb u vesâ'itdeki kuvvetüñ dañi mu'tisi O'dur.	Süre-i Kamer'de "İnde melikin muktedirin". (54/55)	Çok tilâvet olunursa nisyân u gafleti zâ'il olur. İsm-i şerîfüñ 'adedi olan yedi yüz kırk dört kerre okunursa şerr-i a'dâvu ins ü cinn ve rîh-i 'azîm ve bâr-ı saķîm-i deryâ ve nehr	
N	Kudret-i kâmilesi âşârını izhâr idici ya'nî			

	şuver-i mütefâvite ve elsine-i muhtelifi üzere olan eşbâh u ecnâsı yek-digeriñden temyîz ile kemâl-i kudretinüñ âsârını izhâr idici.		mażarratlarından emîn olur. Ve nâs ile ahsen-i hâl üzere geçinmek de havâşş-ı mervîdür.	
V	<p>Qâdir ma'nâsına ise de muhtedir qâdirden eblağ ve mubâlagada ekserdür. Kudret bir şıfatdur ki anuñ için işlemek ve terk eylemek şahîh olur. Ya'nî vücûd u 'ademe mü'essirdür. 'Abd için kudret vardır. Lâkin hâdis ü kâsibdür. Hakk'uñ kudreti Qadîm ve Hâlik'dür.</p>			
el-Muqaddim ['azze ismuhü] İsm-i Şerîfi (Ferâyiş dârende)				
S	'Ademi ba'zı eşyâda vücûda ve ba'zında vücûdı 'ademe taqdîm idicidir.	"Ve qad qaddemtu ileykum bi'l-va'id" (Kaf, 50/28)	'Ale'd-devâm tilâvetinde havâşş-ı kesîresi vardır. Ve 'inde'l-ekâbir huşûl-i maqşûd-ı emrinde mü'essirdür.	
N	Taqdîm idici ma'nâsınadır.	âyetinden me'hûzdür.		
V	Allâh Te'âlâ ba'zı eşyâyı ba'zı eşyâ üzerine taqdîm idicidir.			

	Esbāb[1] müsebbebāt üzerine taqdīmi ve enbiyā 'aleyhime's- selāmı ve evliyāyı ve şulehāyı duḥūl[-]ı cennetde taqdīmi gibi.			
--	--	--	--	--

[27b-28a]-25

el-Mu'aḥḥir ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerīfi (Vāpes dārende)				
Esāmī-i Şurrāḥ	[Türkçe] Ma'nası	Dāhil Olduğu Āyet-i Kerīme	Hāşşası ve Şerā'it-i Zıkr ü Tilāvet	İzāḥāt
S	Ba'zı eşyāyı dīgerinden zamānen veyā mekānen veyā ḥālen te'ḥīr idici.	"Yu'aḥḥirukum ilā ecelin müsem mā" (Nuh, 71/4) āyetinden me'ḥūzdur.	Ḥaṭarda bulunan ādem el-Muḥaddem ve'l-Mu'aḥḥar diyü yüz kerre kırā'at eylese ḳalbine sūkūnet gelür. Şerr-i münāfıḳdan ḥalāş ve ulu'l-emr cānibinden iltifāta nā'il olur.	
N	Cemī' eşyāyı vaḳt-i merhūnına te'ḥīr ve mevzu'-ı lāyıḳına vaz' idici.			
V	Te'ḥīrdendir. İşbu vaşfeyn-i şerīfeyn bir ism menzilesinde olmaḳ rivāyetine mebnī lede'l-ḳırā'a beynehumāyı cem' itmek tefrīḳden aḥsendür.			
el-Evvel ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerīfi				
S	Cümle eşyādan zāt-ı ezelişi evveldür ki evvelinüñ daḫi evveli ve mā-sebḳi yoḳdur. Hemişe ve noḫostīn.	Huvel-evvelu ve'l-āḫiru ve'z-zāhiru ve'l-bāṭinu. (Hadid, 57/3)	Her umūruñ bidāyetinde kırā'at olunsa o maşlaḫat ḫayr ile ḫitām bulur. Ve ol 'amelde ḫaṭā vukū' bulmayacağı	
N	Kendinden muḫaddem mevcūd yoḳdur.			

V	Mebde-i vücūd olmak i'tibârı ile cemî'-i mevcûdât u hâlâyık üzerlerine sâbık dimekdür.		daği havâşşındandır.	
el-Âhîr ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Hemîşe devârest)				
S	Cümle mâ-sivânuñ fenâsından-şoñra daği zâtı ebediyyen bâkî ve beķâsına nihâyet yokdur.		İsmeyn-i mezkûreyn zevcesi 'akîm olan âdem dört cum'a 'ale't-tevâlî her cum'a günü biñer kerre "Yâ Evvel" diyü zîkr eylese merzûku'l-veled olur. Ve a'mâl-i hayriyyesi olmayan kimse el-Âhîr ism-i şerîfini vird idinse a'mâli, hayr u hasenât ile hitâm bulur.	Esmâ-i kahrîyyeden olmağla zâlimleri işlâh idüp kahr-ı a'dâ için tilâveti daği menķüldür.
N	Kendinden-şoñra mevcûd yokdur. Ya'nî cümle mevcûdât helâk olur. Zât-ı pâkî bâkîdür. Fânî olmağdan münezzehtür.			
V	Müntehâ-yı vücūd i'tibârıyla ba'de fenâ'î'l-hâlâyık, vahde-i bâkî dimekdür.			

[28b-29a]-26

Ez-zâhir ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğı Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Vücūd-içün varlığına âyât u delâ'il kâ'im olmağla zâtı her şeyde hüveydâdur. Nazar-ı hüşyârda mestür olan mâ-sivâdur.	Ez-Zâhiru ve'l-Bâtnu (Hadid, 57/3)	Zâhir ism-i şerîfinüñ hâşşesi ba'd-ı şalâtu'l-işrâk tokuz yüz kerre kırâ'at idenlerüñ kalbinde dîdelerinde nür-ı velâyet ve Bâtn ism-i şerîfini beher yevm otuz üç kerre kırâ'at idenlere huşûl-i üns ü ülfet ve	
N	Vücūd-ı zât-ı Bârî'ye âşâr-ı şifât-ı kâmile olan bi'l-cümle maşnû'ât bi'l-			

	bedāhe delālet eylediği cihetden kendisi zāhir ü bāhirdür.		esrār-ı ilāhiyyeye mahrem olmağdur dimişler.	
V	Ez-Zāhir, el-Bāṭn zāhir ve bāṭn olan nesnelere bilici ma'nalarına daḡı gelür.			
el-Bāṭn ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerīfi (Nā-peydā)				
S	'Azamet izānı ve kibriyā ridāsı ile mā-sivādan maḡcūb. Dimişlerdür ki kemāl-i 'azameti nāzırlaruñ bāşıralarına ḡıcb ²² olmuşdur.		Zākir-i dā'imünün ḡalbine keşf gibi ilhām ilḡa olunup laṡıf vāḡı'alar müşāhede ve şūrī ve ma'nevī ḡamdan ḡalaş ve āftāb-ı ma'nevī ṡulū' idecegi menḡüldür.	Evvel, Āḡir, Zāhir, Bāṡn bu dört nām-ı mecīd Sūre-i ḡadīd'dedir.
N	Gene zāt-ı pākna iḡāta vu idrākdan 'uḡūl-i maḡlūḡ 'āciz ve 'azamet-i zātı bī-nihāye olup bilinmekden münezzehtür. Yāḡud cemī'-i 'ālemlerüñ şaklu ve ḡizlülerini ve ḡalblerinde olan ḡāllerini bilici dimektür.			
V	Ma'nā-yı şerīfi zāhir ismindedir.			
el-Vālī İsm-i Şerīfi (Derīçe-i Kārdār ve Fermān-revā)				
S	Umūr-ı mā-sivāyı tevellā ve terbiye idici.	Sūre-i Ra'd'da (13/11)	Be-her cum'a biñer kerre kırā'at idenler nā'il-i maḡşūd olmak mervīdür.	Bu ism-i şerīfi pāk bir kāseye yazup yağmur şuyını ṡoldurup ba'de yazı maḡv
N	Māliku'l-eşyā ve mutaşarrıf.			

²² Metinde "mücāb" şeklinde yazılmış.

V	Umûr-ı 'ibâduñ cümlesini tevellâ ve tedbîr idici hâkim-i muṭlaḳ.		Hayırlı maḳşûd içün ism-i şerîfüñ 'adedince kırk yedi kerre tilâvet olunması hâşşesindendir.	olduḳda ol suyu hânesinüñ tarla ve bâğçesinüñ etrâfına serper ise âfâtdan emîn ü sâlim olacağı rivâyet olunmuşdur.
---	--	--	--	---

[29b-30a]-27

el-Mute'âlî ['azze ismuhü] İsm-i Şerîfi (Ġalib ve Bozorgvâr)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğı Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Kemâl-i 'uluvv şâhibi ve kudretiyle müsta'î.	Sûre-i Ra'd'dadır. (13/9) "Fe- te'âla'llahu'l- meliku'l-haḳḳ" (Mümin, 23/116)		Çehârşenbe günleri tilâvet olunursa te'sîri ziyâdedür.
N	Zâtında ve sıfâtında ulûhiyyet ü vaḥdâniyyet ile bi'z-zât cümleden 'âlî demek.			
V	Ma'nası ber- vech-i mübâlağa 'Aliyyun ism[i] gibidür. Yâḥud 'uluvv u mecd ü 'azametinde neḳâyışdan mürtefi' dimekdür.			
el-Berr ['azze şe'nuhü] İsm-i Şerîfi (Nîkûkâr)				
S	Halkuñ muḫtâc olduḳları ni'am-ı celîleyi i'tâ idici.	Sûre-i Tûr'da "İnnehü huve'l-berru'r- raḫîm" (Tûr, 52/28)	İnme ve laḳve illetleri- içün dâ'imâ zîkr olunsa maşûn olur.	Vâlideynine zaḫmetlerine muḳâbil mâlen ve bedenen ḫıdmet ve vefâtların[d]a ḳabirlerine ziyâret ve rûhları-içün ḫatm-i Ḳur'an ve sâ'ir ḫasenât sevâbların ihdâ itmek "ve vaşşayna ²³ 'l-
N	İyilik ve iḫsân idici.			
V	Hâḳḳ Te'âlâ Berr-i muṭlaḳ ve Raḫîm ve maḫlûḳâtı üzerlerine iḫsânı			

²³ Metinde "evḫaynâ" şeklinde yazılmış.

	ferāvān u ‘azīm olmağla insān bunu böyle bilerek ebeveyn ve akrabāsına ve ihvān-ı dīne dā’imā birr ü ihsān eylemek gerekdür.			insāne bi-vālideyhi ḥusnā” (Ankebut, 29/8) āyet-i kerīmesi mefhūmindandır.
et-Tevvāb [‘azze ismuhū] İsm-i Şerīfi (Tovbe dehende ve tovbe konende)				
S	Tevbeye ‘ibādını muvaffık ve tevbelerin kabūl idici.	İnnēhū kāne tevvābā (Nasr, 110/3)	Şalāt-ı duḥā ‘aḳabinde üç yüz altmış kerre kırā’at olunsa ve bir zālim kimesne üzerine on kerre kırā’at eylese maḳlūm ḫalāş olur. İsm-i şerīf ‘adedince kırā’atına devām-ı tevbe ve du‘ānuñ kabūlini ve ḳalbinüñ ḫayrāta küşādını mücib olur.	Süre-i Naşr’da ve sā’irede.
N	Müznibīnūñ tevbelerini kabūl idici.			
V	Günāhlardan rucū’ ve dergāh-ı ulūhiyyetine teveccüh iden mü’minīn-i müznibīn üzerlerine esbāb-ı tevbe ile tevfiḳ virici.			

[30b-31a]-28

el-Mun‘im [‘azze şe’nuhū] İsm-i Şerīfi				
Esāmī-i Şurrāḫ	[Türkçe] Ma’nası	Dāḫil Olduğı Āyet-i Kerīme	Ḥāşşası ve Şerā’it-i Zıkr ü Tilāvet	İzāḫāt
S	Kitābuñ yesārına mūrāca‘at buyrula.	Ve yutimme ni‘metehu ‘aleyke ve yehdiyeke şırātan müstakīmā (Fetih, 48/2)		Ebū Hureyre ḫāzretlerinüñ rivāyeti üzere mażbūṭ olan esmā-i ḫusnāda Cemīl, Vāḫid, Ferd esmā-i şerīfeleri gibi Mun‘im daḫi mūnderic degül ise de evrād-ı Mevlānā’da bu maḳāmda muḫarrer ve
N	Kitābuñ şol cānibine mūrāca‘at buyrula.			
V	Cümle kā’ināta in‘ām u ihsān ve cān u cedd ve sem‘ ü başar ve sā’ir a‘zā ve ḳuvāyı yaradup cümleñ Rabb’i ve ḫāliḳı ve rāzıḳı olan.			

				münderic bulunmuşdur.
el-Muntakim [‘azze ismuhü] İsm-i Şerîfi (Dād-sitān)				
S	Kendinden başka hiç kimse fi‘le getürmege kâdir olmadukları ‘ikâb-ı şedîdi ²⁴ ehl-i ‘işyānuñ mazhar-ı ‘afv olmayanlarına illkâ vü icrâ idici.	Süre-i Duḡān’da (44/16)	Zıkrine müdāvemet iden kimse a‘dāsı üzerine manşūr ve mazafferdür. Bu ism-i şerîfüñ ‘adedi ḡurūfı miḡdārı sâ‘at-ı zamāniyyesinde kırā‘atı te‘şirde ziyāde oldığı menḡüldür.	
N	A‘dāsını ḡahr u mu‘āḡeze idici.			
V	Tevbe-kār olmayan ‘uşātuñ zunūbları üzerine ba‘de‘l-inzār ve‘l-imhāl ‘azāb u ‘ikâb idici dimekdür. Saḡvet-i şedîde ve ‘ukūbet-i ‘azîme ile mu‘āḡeze ma‘nāsını daḡı virmişlerdür.			
el-‘Afuvv [‘azze ismuhü] İsm-i Şerîfi				
S	Kerem ü ‘ināyetiyle ‘aşîlerüñ günāhlarını maḡv ve maḡfiret idici.	“Ve huve‘llezî yeḡbelu‘t-tevbete ‘an-‘ibādihi ve ya‘fū aḡnī’s-seyyi‘āti”.		
N	Müzenniblerüñ günāhlarını ‘afv ya‘nî ḡabāhatlarını baḡışlayup ḡuşūrlarından ḡiçici.	(Şûrâ, 42/25)		
V	Mü‘minünüñ zenb ü ‘işyānları üzerinde mu‘āḡezeyi kemāl-i luḡf ve keremiyle terk eyleyici. ‘Afv, maḡv-ı seyyi‘āta delâlet eylemek ḡasebiyle Ğafūr’dan eblaḡdur.			

²⁴ Metinde “şedîdini” şeklinde yazılmış.

[31b-32a]-29

er-Ra'ûf ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi (Mihribân)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğu Kerîme	Ĥaşşası ve Şerâ'it-i Zîkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Mübâlağa ile kullarına ber-vech-i mezîd merhamet idüp ecrlerinden mişkâl zerre zâyi' eylemez.		Ġazabı def' için on kerre zîkr ve on kerre şalât u selâm eylese tehevürü gider. Zâlim yedinde olan ma'tlûbı huşûle getirür. Zevceyn beyninde 'adem-i imtizâc vuķû'ında kırâ'atına devâm olunursa işlâhını mü'eddâ olur.	Bu iki ism-i şerîf Kitâb-ı Kerîm'de mevâķı'-ı 'adidede şâbitdür.
N	Re'fet, rahmet ma'nâsınadır. Ma'nâ-yı ism-i Ra'ûf; ĥâcetleri kazâ ve maķşûdları tamâmen i'tâ idici dimekdür.			
V	Re'fet mezîd-i luţf u rahmet ve ġâyet merhamet olduġı cihetle Ra'ûf ism-i laţîfi zu'r-re'fet ma'nâsınadır. Raĥîmden eblaġdır.			
Mâliku'l-Mulk [celle ismuhû] İsm-i Şerîfi (Ĥudâvend-i Pâdişâhî)				
S	Kullaruñ ve mâlik oldukları eşyânuñ daĥi fi'l-ĥaķîķa mâlikidür. Mülkinde murâd u meşiyyeti üzre taşarruf ider.	Sûre-i Āl-i 'İmrân (3/26) İzâ erâde şey'en en yeķûle lehû kun fe-yekûn (Yasin, 36/82)	Zâkir-i dâ'im için şü âyet-i kerîme kederlerden taĥlîş ile şafâ-yı kalb ĥâşıl olur. Mâliku'l-mulk ismi şerîfine Zu'l-celâli ve'l-ikrâm ism-i şerîfi daĥi zamm olunaraķ zîkr ü tilâvetine devâm idenlere ġnâ huşûli mücerreb	
N	Mutaşarrıf ve müdebbir ma'nâsınadır. Mülke taĥşîşi, izâfet-i ta'zîmî yâĥud mülkinde olan umûruñ			

	küllisini icrâda tefevvudını beyân içündür. Hâkk Te'âlâ mülkinde mutaşarrıf-ı mutlak olduğundan dilediği gibi icâd ü i'dâm ider. İbkâ vü ifnâya aşlâ mâni' yokdur.		olup mülük ve umnâ-yı mülük, devâm eyleseler tâ'at u inkiyâd râğbet hâşıl olacağı menkûldür.	
V	Mâlik, mutaşarrıf ma'nâsınadır. Mülk cemî'-i mevcûdâta ıtlak olunur.			
Zu'l-Celâl ['azze şe'nuhû] İsm-i Şerîfi				
S	Celîl ve Kerîm isimleri hükminindedür. Celâl zâtında müsteşarr ve keremi maḥlûkına fâ'iz olur. Şıfat-ı zâtiyyedendür ki zâtına şâyân olmayan her şeyden celâleti iktizâ ider.	Sûre-i Raḥmân'da (55/78)	Evlâd u 'iyâl ve ḥuddâm u tevâbi'i emrine münkâd olmak için bu ism-i şerîf 'adedince vâkınde tilâvetine devâmı menkûldür.	
N	Zu'l-celâl'ün ma'nâsı nu'ût-ı celâliyye ve şıfat-ı kemâliyye muttaşif dimekdür. Zu'l-celâl ve'l-İkrâm mecmû'ı, ism-i vâḥid i'tibâr olunur.			
V	Ba'zılar Cenâb-ı Hâkk'ı bunuñla tavşif, eşyâyı ḥâkk			

	eylediği içündür yâhud ihâţadan ‘âlî ve havâs ile idrâk olunmağdan celîl olduğına mebnîdür, dimişler.			
--	--	--	--	--

[32b-33a]-30

el-Muḫşîṭ [celle ismuhû] İsm-i Şerîfi (Dâdger)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma'nası	Dâhil Olduğu Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ'it-i Zıkr ü Tilâvet	İzâhât
S	‘Adl şâhibidür. Cevri muhâldür.	“Kâ’imen bi’l-kıstî” (Âl-i İmrân, 3/18) âyetinden me’hûzdür. “İnne’llâhe yuḫibbu’l-muḫşîṭin” (Hucurât, 49/9) âyetinden ‘adileyn ile tefsîr olunmuşdur.	Hâşşe-i zâkir dâ’imine cevri ü zulmden ictinâb olmağla ‘abd-i muvaḫḫid cemî’-i umûrında ‘adâlete sa’y itmelidir ki ‘azâb eleminden sâlim ola ve daḫi zayyıku’l-ḳalb olanların gönüllerine vüs’at gelmek ve mazlûm ḫaḳkında zâlim inşafı ele almak için ḳırâ’atî hâşşesindendir.	
N	‘Âdil ma’nâsınadır.			
V	‘Adl ve insâf idici ma’nâsınadır. Cenâb-ı ḫaḳḳ ḫâkim-i bi’l-‘adl olmağla ḫükmine cevri ü sitem lâḫiḳ olmaz. Ef’âlinüñ küllîsi ḫasenedür.			
el-Câmî’ [‘azze şe’nuhû] İsm-i Şerîfi (Ferâhem-âverende yâhud Behem-ârende)				
S	Yevm-i ḳıyâmetde ḫalkı ḫesâb maḫalline cem’ idici.	Sûre-i Bakara’da. (2/148)	Ehl ü aḳrabâsıyla ictimâ’ recâsında olan merd-i ḡarîb vâkt-i duḫâda ba’de’l-ḡusl semâya nazar iderek ‘El-Muḫşîṭ, el-Câmî’ diyü on kerre ya’nî her birinde bir parmağını ‘aḳd	
N	Cem’ idici ya’nî birikdirici.			
V	Mütemâşilâtdan insândan ḫalk-ı keşîri mütebayinâtdan semevât u arz hevâ vu buḫâr ve ḫayvânât u nebâtât			

	ve ma'âdin-i muhtelifeyi mutezâddan harâret u burûdet ve ruṭûbet u yubûseti cem' ü te'lîf ider. Yâḥud "câmi'u'n-nâsi li-yevmin lâ raybe fih"dür. (Âl-i İmrân, 3/9)		ve hitâmında elini yüzine mesh eylese müddet-i karîbde ictimâ'ları müyesser olur.	
el-Ġanî [celle ismuhû] İsm-i Şerîfi (Tevâ[n]ger)				
S	Kimseye muhtâc degüldür. Her hâlde maḥlûkât aña muhtâclardur.	Vallâhu'l-ġaniyyu ve entumu'l-fuḡarâ' (Muhammed, 47/38)	Sebt günleri sâ'at-i mezkûrda sâ'ir eyyâmda sâ'at-i hürşidde tilâvete müdâvemet idenler nâmerde muhtâc olmayacağı menḡüldür.	Qur'an-ı Kerîm'de maḥâll-i müte'addidde gelmişdür.
N	Zâtında ve şîfâtında ve fi'linde ve hikeminde ve beḡasında ve ḡalk u icâdında ve mülkinde taṡarrufda ferd-i vâhide muhtâc degüldür. Ve cemî' mevcûdât-ı 'ulviyye ve maḥlûkât-ı süfliyye ibtidâ mevcûd olmalarında ve beḡa-yı vücûdlarında ve ta'ayyüşlerinde kendüye muhtâcdur. Ġanî-i muṡlaḡ bu ma'nâyadur.			
V	Ḥaḡḡ Te'âlâ zât u şîfât ve ef'âlinde bir şey'e muhtâc olmayup her şey aña muhtâcdur.			

[33b-34a]-31

el-Muġnî ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Bî-Niyâz-konende)				
Esâmî-i Şurrâḡ	[Türkçe] Ma'nâsı	Dâhil Olduġı Âyet-i Kerîme	Ḥaşşası ve Şerâ'it-i Zıkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Ḥalkı ġanî idici ba'zılarını şükrleri sebebiyle	Süre-i Nisâ'da	Cum'a gice biñer kerre kıra'at olunursa	Lâkin kesb ü kârı ne ise aña

	ve ba'zılarını fazl u keremiyle ihtiyâcdan berî eyler. Zîrâ nâsuñ ba'zısı fakr ile fâsid olur. Ba'zısı ğnâ ile fâsid olduğu gibi... Hikmet-i hafıyyesine göre terbiyye ider.	"Yuğni'llâhu" (4/130) âyetinden istinbât olunmuşdur.	giriiftâr-ı fakr kimseye, eser-i ğnâ zâhir olur. A'dânuñ def'-i mazarratlar-içün kırâ'atı mü'essirdür.	daği çalışmalıdır.
N	İğnâ idici demek ve zâhiren ve bâtinen kullarınıñ ihtiyâclarını def' eyleyüp mağz-ı luftıyla 'inâyet ü ihsân kılıcı dimekdür.			
V	Mağlûkâtınıñ muhtâc olduğu şeyleri i'tâ ve ibâdından diledigi kullarını iğnâ ider. 'Atâ vu ihsân-ı İllâhîsine mâni' yokdur.			
el-Mâni' ['azze ismuhü] İsm-i Şerîfi (Bâzdârende)				
S	İrâde eylemediği şeyleri def' ü men' iden.	"Ve mâ menâ'anâ en nursile" (İsrâ, 17/59) âyet-i kerîmesinden ağızinde mâni' yokdur.	Zikrine meşğûl olan kimseyi naqs u helâk-ı beden ve dînden hıfz itmek hâşşesindendir. Beynlerinde buğz u 'adâvet olan zevceynden birisi 'inde'n-nevm firâşında kalben zikr eylese ol hâlet zâ'il olur. Deryâdan, nehrden mürûrında ve hayvân süvâr	
N	Men' idici ya'nî hikmet-i bâliğasına muğâlif ve tağdîr-i ezeliyye ve irâde-i 'aliyyesine muğâyir olan nesnelere men' eyler. 'İbâduñ murâdına muvâfık her bir nesneyi halk eylemez.			
V	Hakğ Te'âlâ edyân ve ebdânda esbâb-ı helâk ve noğşâmı redd ider.			

	Yâhud men'e müstahak olanı 'adâleten men'eyler.		olur iken ve eşkiyâya teşadüfide kırâ'at eyleyen hıfz u hîrâset-i sübhânide kalacağı bî-şekkdür.	
eḍ-Dârr ['azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Ziyân-dehende)				
S	Żararı halk idici ki nef' ü mükâfât için işâl-i zarar idici.	"İn erâde bikum ḍarran ev erâde bikum..." (Fetih, 48/11)	A'dānuñ def'-i mazarratları için kırâ'atı mü'essirdür.	
N	Żararları olan eşyānuñ cümlesini ve muzırr olan hayvānâtı ve eşcār ü nebātâtı ve cemī' şerleri halk idici dimekdür. Çünkü zarar ve fâ'ide Ḥallāk'ıñ halk itmesiyledür. Zehirli olan nesnenüñ ağısında daḥi te'sîri ancak Allāh Te'ālā halk ider.	āyetinden aḥz olunmuşdur.	Ḥilāf-ı meşrū'a tilâvet olunsa te'sîri olmadığından belki okuyana zararını mücib olur.	
V	Her zarar ve keder bi'l-vāsıta ve bilâ-vāsıta Allāh Te'ālā cānibinden 'adlen şudür u zuhūr ider. İnsān ve şeytān ve sâ'ir maḥlūkāt bi-nefsihim izrāra kâdir degüllerdür. Zîrâ kudret kâdir-i Müte'al'ıñ şifât[-]ı zātiyyesidür ki her ne maḥūle maḥdūre ve ta'alluḫ itse bî-tavassuṭ ve bî-âlet vücūda gelür.			

en-Nāfi' ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerifi (Sūd-dehende)				
Esāmī-i Şurrāh	[Türkçe] Ma'nası	Dāhil Olduğu Kerīme	Ĥaşşası ve Şerā'it-i Zıkr ü Tilāvet	İzāhāt
S	Her emrde nef'-i lāyıkı üzre icād ü izhār idici.	Bu daħi "İn erāde bikum nef'an" (Fetih, 48/11) āyet-i şerifinden aħz olunmuşdur.	Küllü yevm kırā'at iden ādem bir kötü şey işābet itmemek ve sefinede bulunan yüz def'a kırā'at iderse selāmete irmek ve ticāret için yola gidenlere bereket hāşıl olmak hāşşeleri mervīdür.	Ticāretle meşğul olanlar sermāyesini muhāfaza ile berāber dā'imā hūsn-i tedbīr ve mülāhaza bulunmaħ da lāzime-i aħvāldendür.
N	Cemī' mevcūdātuñ menāfi'ini hālk idüp menfa'ati ile ehline ve erbābına sevk ü işāl idici.			
V	Her fā'ide vü hayr u nef', bi'l-vāsıta ve bilā-vāsıta Ĥaħħ Te'ālā tarafından zuhūr ider. Ĥaħħatde nāfi' ü zarr Oldur. Anuñ ġayrısı, esbāb u ālāt kabīlindendür.			
en-Nūr ['azze şe'nuhū] İsm-i Şerifi (Rūšenā dehende)				
S	Neşr-i Ĥaħħ idici ve āsmān u zemīni şems u kamerle ziyādār ve nūrānī idici ve arz u semā ehlini hidāyetiyle tenvīr kılcı.		Zıkr ü kırā'atına müdāvemet eyeleyenlere nūr-ı kalb zuhūrı hāşşesindendür. Beyne'l-ħalāyık maķbūl u merġūb ve umūrında nāfizu'l-kelim olması-içün devām-ı kırā'atı menķūldür. Cum'a ġünü kırā'at olunursa te'sīri ziyādedür.	Tafşili İmām-ı Ġazālī hāzretleri <i>Mişkātu'l-envār</i> , İsmā'ıl Ĥaħħı hāzretlerinüñ <i>Şem'-i Pür-Nūr-ı İlāhī</i> risālelerinde muharrerdür.
N	Münevviru'l-'ālem ve hālıkū'n-nūr ma'nāsınadır.			
V	Bi-zātihī zāhir ve semevāt ve arzı ve sā'ir zuhūr u tenevvür şānından olan maħlūkātı münevver yāħud a'yān-ı mevcūdeyi 'ademden vücūda muzhir dimekdür.			

	Luğatde nür, zulmetüñ zıddı olan aydınlığa dinür.			
el-Hādî [‘azze şe’nuhū] İsm-i Şerîfi (Reh-numā)				
S	Ṭarîk-i müstakîme dilediği kimesneyi sevķ ü teslîk idici.	İnne’llâhe... yehdî men yeşâ’u (Fâtır, 35/8)	Zâkir ve hâmilini toğru yola hidâyet itmekle zıkrine müdâvemet idenler ve ism-i şerîfüñ ‘adedince kırâ’at eyleyenler du’âsınuñ kabûli ve ilhâm-ı Hudâ zuhûrı mervîdür.	Ḳur’ân-ı Kerîm’de çok maḥalalde gelmişdür.
N	Ma’nâsı irşâd idici ve ṭarîk-i ḥaķķı gösterici, ba’zılarını bi’l-fi’l ḥaķķa işâl ve ma’âş u ma’âdında ḥayra tevfiķ idüp rızâsına ulaşıdurıcı ve ba’zılarına ṭarîk-i ḥaķķı gösterüp ḥaķķa delâlet idici.			
V	Allâh Te’âlâ ‘ibâdına fazl u keremiyle hidâyet idici ve levâzımât u mühimmâtlarında cemî’-i ḥalâyıķı irşâd idüp ḍalâletden necât virici. Leyse’l-hādî illâ hū.			

[35b-36a]-33

el-Bedî’ [‘azze ismuhū] İsm-i Şerîfi (Nev âfirînende)				
Esâmî-i Şurrâḥ	[Türkçe] Ma’nâsı	Dâhil Olduğı Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ’it-i Zıkr ü Tilâvet	İzâḥât
S	Nümüne ve mâddesi ma’dûm iken mâ-sivâyı icâd idici.	Sûre-i Bakara’da ve En’âm’da “Bedî’u’s-semevâti ve’l-arzi” (Bakara,	Taḥşîl-i ‘ulûm-ı zâhire vü bâṭne ve merâtib-i ‘ulyâya vâşıl olmak için kırâ’at oluna. Yedi yüz kerre	
N	Cemî’-i maḥlûķâtı ecnâs-			

	ı muhtelif ve envā'-ı müteğayyire ve eşhâş-ı mütekeşşireleri bilâ sebķ-i mişâl-i şüret-i maḥşûşa ve heyâkil-i ma'lûmeleriyle 'ademden vücûda ihrâc ve ḥalk idici dimekdür.	2/117; Enam, 6/101)	ķırâ'at iden maġmûma Ḥaġķ Te'âlâ ferah virmek eŖeri daġı menķûdür.	
V	Ḥaġķ Te'âlâ her Ŗey'i numûne ve miŖli yok iken ezelen ve ebeden mâddesüz ve müddetsüz ve âlâtsiz ibdâ' u icâd idicidir.			
el-Bâķi ['azze Ŗe'nuhû] İsm-i Ŗerîfi (Pâyende)				
S	Zât-ı ķadîmine 'adem lâḥıķ olmaz. Beķâ-yı vücûdı ebedidür. Nihâyetden münezzehdür.	"Ve yebķâ vechu Rabbike" (Rahmân, 55/27) âyetinden aġz olundu.	Biñ def'a zıķr iden hemm ü ġamdan ḥalâŖ olacaġı ve bir nesneden ḥavfı olan her gice yüz kerre tilâvet eylese a'mâli maķbûl tutilacaġı ve ismi Ŗerîfûñ 'adediyle ķırâ'atında ḥâŖiyyeti ziyâde olacaġı mervîdür.	
N	Cümle mevcûdât fânî ve hâlık olduķdan-Ŗoñra mâlik-i ḥaķikî ve ḥayât-ı ebediyye ile muttaŖıf olduġı ḥâlde vücûdına ve ḥikmetine 'adem tārî ve 'arız olmaķdan münezzehdür.			
V	Beķâ; Allâh Te'âlâ'nun zât-ı ecell ü a'lâsıyla ķâ'im, Ŗıfat-ı ķadîmesidir. Tefsîr-i bilâ			

	ibtidâ, ve lâ intihâ, dâ'imu'l-vucûd dimekdür.			
el-Vâris_ [‘azze ismuhû] İsm-i Şerîfi (Mîrâs-gîrende)				
S	Mâ-sivâ-yı fânî öldükde yedlerinde vedî'a olan mülkler yine haqka rucû' ider. Meyyitden vârişe mülk intikâl eylediği gibi mâ-sivânuñ 'ademleri zamânında mâlik-i 'arz-ı mecâziden yine şâhib-i evvel ve mâlik-i asl-ı haqîkîsine intikâl ider ki "li-meni'l-mulku'l-yevme lillâhi'l-vâhîdi'l-kaḥḥâr" (Mümin, 40/16) mu'âmesi olur.	Süre-i Hicr'de (15/23) Ve li'llâhi mîrâsu's-semâvâti ve'l-arḍi (Âl-i İmrân, 3/180)	Küllü yevm ḳabl-i ṭulû'î-ş-şems ḳurâ'at idenlerüñ cismine bir günâ elem işâbet itmemek ve evlâdı olmayanlar ism-i şerîf 'adedince zîkr ü tilâvetine müdâvemet itseler te'sîri olmak ḥâşşasındandır.	
N	Cümle 'âlem mevt ü ḳahr-ile fenâ bulduḳdan-şoñra mülkinde haqîkat-i mutaşarrîf ve evvelen ve âḫiren icâd ü taşarrufında müstaḳîl dimekdür.			
V	Cemî' eşyâ fenâyâ münḳalib olur. Allâh Te'âlâ kemâ kân bâḳîdür. Emlâk-ı maḥlûḳât fânîdür.			

[36b-37a]-34

er-Reşîd [‘azze şe’nuhû] İsm-i Şerîfi (Reh-numâ-yı takdîr)				
Esâmî-i Şurrâh	[Türkçe] Ma’nası	Dâhil Olduğu Āyet-i Kerîme	Hâşşası ve Şerâ’it-i Zıkr ü Tilâvet	İzâhât
S	Şalâhiyyet-i mahlûka hâceti olan kârı ta’rîf ü irşâd ve irâdesi üzre ibkâ idici.		Zıkr ü tilâvetine meşgûl bulunanlara Hâkk Te’âlâ tarîk-i hâkkda mürşid olmak hâşşesin[den]dür. Ve mürşid irşâdında haţâ vu nisyânda bulunmamağ için tilâvet ve müdâvemeti menkûldür.	
N	Cemî’-i mahlûkâtı ahsen-i umûra ve aqdem-i meşâlihlerine irşâd u irâde idici.		Tedbîr hâlini bilmeyen kimse biñ kerre kırâ’at eylese Hâkk Te’âlâ aña tedbîr halk eyler. Huşûl-i maqşûd-ı dâreyn için müdâvemeti mü’essirdür.	
V	Allâh Te’âlâ ‘ibâdını toğrı yola hâdî ve bir müşîr ile istişâresüz umûr-ı muqadderesinde hûsnû’t-tedbîrdür.			
eş-Şabûr [‘azze şe’nuhû] İsm-i Şerîfi (Bî-şitâb)				
S	Ehl-i şirk ve küfre her bâr ‘ukûbeti ikâ’ ve tehdîdde ‘acele itmeyüp te’hîr ve te’ennî idici.		Zıkr ü tilâvetine müdâvemet idenleri efzal-i a’mâle işâl eylemek ve başka bir kimsenüñ vücûdında olan maraz ve veca’ u iztirâbı def’ için otuz üç kerre kırâ’at olunsa şifâ bulmağ hâşşesindendir.	Hâfız, Reşîd, Şabûr bu üç ism-i şerîf nâm-ı Bârî olmağ üzre vârid olmamışdur. Sünen’den me’hûzdür. Dûcâr-ı belâ olanlar tilâvet eyleseler taḥavvül görür.
N	Şabruñ ma’nası ḥabs ve meksdür. Ya’nî ehl-i ma’âşiyetüñ ‘ukûbetlerinde ‘acele itmeyüp ‘ukûbetlerinde meks idici dimekdür.			

V	Hakk Te'âlâ 'uŕât-ı 'ibâdı mu'âheze ve 'iŕyânları sebebiyle 'azâb itmekde 'acele itmez ve vakt ü zamânından evvel ve vakti geldikten-ŕoñra te'hîr dañi itmez her bir ŕeyi vaktine tevdi' idici dimekdür.			
---	---	--	--	--

Kaynakça

- ABOELEZZ, Toka İbrahim Mohamed Mohamed (2017), *Arap ve Türk Edebiyatında Manzûm Esmâ-i Hüsnâlar ve İbrâhîm Nûreddîn Efendi'nin Ferâ'idü'l-Le'âlî Adlı Eseri (İnceleme-Metin)*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEMİRLİ, Ekrem (2013) (Çev.), *Sadreddin Konevî, Esmâ-i Hüsnâ Şerhi*, İstanbul: İz Yayıncılık.
- DEMİRLİ, Ekrem (2015) (Çev.), *İbn Arabî, Allah ve İnsan Esma-i Hüsnâ Şerhi*, İstanbul: Litera Yayıncılık.
- ENVERİ, Seyyid İbrahim, *Esmâ-i Hüsnâ Şerhi*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmalar No: 7273.
- EYİLİK, Sena (2019), *Mehmed Emin Vahîd Paŕa'nın Şerh-i Kasîde-i Dimyâtiyye (Mirkât-ı Münâcât) İsimli Eserinde Tasavvufî Muhtevâ*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- FERŖAT, M. (1987) (Çev.), *İmam-ı Gazalî, Esmâü'l-Hüsnâ Şerhi*, İstanbul: Merve Yay.
- İNCEBİLİR, Uğur (2018) (Haz.), *Müstakîmzâde Süleyman Efendi, Fıkh-ı Ekber Şerhi Şerefü'l-Akîde*, İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- KARAGÖZ, İsmail (2007), *Ayet ve Hadislerin Iŕığında Allah'ın İsim ve Sıfatları*, Ankara: DİBY.
- KOÇ, Mustafa (2021), *Revnaçoğlu'nun İstanbul'u İstanbul'un İç Tarihi*, (III cilt), İstanbul: Fatih Belediyesi.
- MÜSTAKİMZADE, Süleyman Sadeddin, *Tarhu'l-ma'nâ*, İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi No: 1426.
- NUREDDİN, İbrahim (1841), *Ferâ'idü'l-le'âlî fî Beyânî Esmâi'l-müte'âlî*, İstanbul: [y.y].
- ÖZTÜRK, Ali (2019), "İslâmî Türk Edebiyatında Esmâ-i Hüsnâ", *İslâmî İlimler Dergisi*, II, 27-41.
- SARAÇ, Mehmet Ali Yekta (2016) (Haz.), *Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri*, (I Cilt), Ankara: Tüba.
- SEYİS, Erdal (2015), *Türk-İslam Edebiyatında Manzûm İlmihâller ve Manzûme-i Cecelî İbrâhîm Efendi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SÜSLÜ, Zahir (2019), *Klasik Türk Edebiyatında Manzum Fıkıh Eserleri ve Ceceli Müftü İbrahim Efendi'nin Ŗafi Adlı Eseri (İnceleme-Metin)*, Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TOPALOĞLU, Bekir ve İlyas Çelebi (2010), *Kelam Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: İsam Yayınları
- TOPALOĞLU, Bekir (1995), *Esmâ-i Hüsnâ*, (XI cilt), İstanbul: TDVİA.
- YAR, Halim ve Mehmet Yunus Yazıcı ve Hadi Ensar Ceylan (2020), "Ŗifâî Mehmed Dede'nin Hediyetu'l-fukarâ İsimli Esmâ-i Hüsnâ Şerhi", *Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neŕir Dergisi*, II, 247-299.